

PRUEBA DE ACCESO A CICLOS FORMATIVOS

HEZIKETA ZIKLOETARA SARTZEKO PROBA

MAYO 2016 / 2016KO MAIATZA

GOI MAILAKO ZIKLOAK / CICLOS DE GRADO SUPERIOR

ARLO OROKORRA / PARTE GENERAL

LENGUA / EUSKERA

Abizenak
Apellidos

Izena
Nombre

N.A.N.
D.N.I.

IKASLEAREN SINADURA
Firma del alumno/a

MARTE

El otro día me sucedió algo **desazonante**. Una alumna de la Facultad de Periodismo vino a entrevistarme para su clase, lo cual es algo muy normal; antes o después siempre hay algún profesor que manda hacer una entrevista, y por lo general los alumnos se abalanzan sobre los periodistas profesionales.

Eso hicimos todos cuando estudiábamos, y por eso solemos prestarnos todos al ejercicio. Esta chica tenía diecinueve años y era especialmente lista; se había preparado el trabajo a conciencia y lo hizo muy bien, con mucha serenidad y gran desparpajo. Con esa misma desenvoltura me soltó, nada más llegar, una pregunta que me dejó patidifusa. Acabábamos de sentarnos en la mesa del bar cuando, inclinándose un poco hacia delante, dijo: "Bueno, tú sabes que no te voy a pagar esta entrevista, ¿verdad?".

Ahí comenzó un pequeño diálogo más bien **delirante**, porque ambas partes estábamos igual de atónitas, igual de asombradas ante lo que la otra nos decía. Éramos como dos especies **alienígenas** distintas que se encuentran por primera vez en la galaxia. Ella me contó que sus compañeros de clase pensaban que las entrevistas tenían un precio, y que de hecho le habían preguntado: "¿Pero ya le has advertido de que no le vas a dar dinero?". Y yo le expliqué que ningún medio o periodista serio pagan a un entrevistado por su entrevista (en este periódico es algo que está prohibido), porque entonces sus declaraciones no resultarían fiables: podría alterar o inventar lo que dice para complacerte y que se lo compres. "¿Por qué estas cosas no te las cuenta ningún profesor?", se quejó la muchacha. Probablemente porque a ningún profesor se le ocurre que sus estudiantes son tan marcianos como para creer semejante cosa.

Pero el problema es que llevamos viviendo en Marte mucho tiempo. Las nuevas generaciones se han pasado años percibiendo el mundo a través de la **bazofia** televisiva, educándose en su **cochambre** moral y en la venta masiva de todo lo que uno es, desde la propia dignidad hasta los higadillos. Y así estamos llegando a lo peor, al "pero entonces, si no te pagan, ¿por qué lo haces?", a ser incapaces de concebir que más allá del dinero hay una vida.

ROSA MONTERO

1- Determina el tema del texto. (1 punto)

.....

2-Señala: (1 punto)

- Tipología textual
- Ámbito de uso
- Género textual

3- Teniendo en cuenta el contexto, señala, al menos, un sinónimo de las palabras destacadas en negrita: (1 punto).**Desazonante:** _____**Delirante:** _____**Alienígenas:** _____**Bazofia:** _____**Cochambre:** _____**4- Selecciona en el texto un ejemplo de cada una de las siguientes figuras retóricas: (1 punto)**

- Hipérbole.....
- Metáfora.....
- Coloquialismo.....
- Estilo directo.....
- Eufemismo.....

5- Señala la persona, el tiempo, el modo y la conjugación en la que se encuentran las siguientes formas verbales del texto: (1 punto)

Sucedió: _____

Había preparado _____

Pagan: _____

Concebir: _____

6- Argumenta en veinte líneas tu opinión sobre ¿los toros son una fiesta brutal? (5 puntos)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

HILTZEN DAKIENA

Laurogeita hamasei urte zituela, itsututa eta monasterioan ezer egiteko gauza ez, Yamamoto Gempo Roshi maisuak hiltzeko ordua iritsi zela erabaki zuen eta jateari utzi zion. Ikasleek zergatik ez zuen jan nahi galdetu ziotenean, erantzun zien esanez behar baino gehiago bizitzen ari zela eta **arazoak** sortzen zizkiela guztiei. Arrapostu zioten: «Baina maisu, urtarrilean gaude, jende guztia hotzak egongo da zure hiletan, eta hori bai izango dela benetako eragozpena haientzat. Jan ezazu, **mesedez!**». Jaten hasi zen, baina eguraldia berotu zuenean berriro jateari utzi eta bakean hil zen.

1771ean, Emanuel Swedenborg teologo suediarrek laster hil behar zuela antzeman zuen. Eguna ere esan zien bere ikasleei. Azken bidaiara egin zuen Stockholm-etik Londresera, eta martxoaren 29an, arratsaldeko bostetan siesta luze batetik esnatu zen. Alboan zeuzkan bi neskame eta bi ikasle. «Ba al dira bostak?», galdetu zuen. Baietz. «Iritsi da ordua, beraz. Eskerrik asko zuen laguntzagatik. Jainkoak benedika zaitzatela!», eta une hartantxe hil zen.

Ernesto Cardenalek kontatzen du: Aste Santua zen Solentinameko monasterioan. Asteazken santuan 60 urte fraide zeramatzan kide baten agoniakanpaiak jo zituzten. Fraide guztiak bere gelatik igaro ziren banan-banan hura **agurtzeko**. Abadeak esan zion egun hartan hiltzen ez bazen ondorengo hiru egun santuetan ere ez hiltzeko, ezingo ziotelako hileta elizkizunik egin. Arauak hala dira. Hitzok kontuan harturik, fraide zaharrak hiltzorian jarraitu omen zuen. Larunbatean, Pazko gauerdian Jesusen berpiztea ospatzeko meza hasi baino lau minutu lehenago hil zen. Beraz, izan zuen gaixoak bere hileta elizkizuna.

1977an Bob Marleyk Estatu Batuetara bidaiatu zuen bere ama bisitatzerara. Han hiru lagunekin elkartu zen, eta eroritako enbor baten gainean eserita esan zien hogeita hamasei urterekin hilko zela. Lagunek errieta egin zioten: «**Ospetsua** zara, diru asko irabazi duzu, zergatik hil nahi duzu hain gazterik?». Hogeita hamabi urte zituen. 1981eko otsailean hogeita hamasei bete zituen. Maiatzean hil zen.

Askok miretsi izan dut beti hiltzen dakien jendea, hiltzeko **ikaraz** bizi diren kristau oilobustien aldean. Hiltzen dakiena jakintsua da, bizitzen jakin duen seinalea. Bizitzaren ezaugarri bat baino ez da heriotza, unerik gailurrena; horretara bakean iritsi denak badaki bakean bizitzeaz zerbait.

PAKO ARISTI

1. Zein da testuaren gaia? (1p.)

.....

2. Erantzun: (1p.)

Testu mota.....

Era diskurtsiboa.....

Non ager daiteke?.....

3. Irakurgaiko adiera kontuan hartuz sinonimo bana idatzi: (1p.)

arazoak:

mesedez:

agurtzeko:

ospetsua:

ikaraz:

4. Adibide bat topatu: (1p.)

Mailegua:

Hitz eratorria:

Zehar galdera:

Ondoriozko lokailua:

5. Egia edo gezurra den adierazi pasarte batekin frogatuz: (1p.)

Yamamoto Gempo Roshi maisuak hiltzea erabaki zuen neguan hotz handia pasatzen zuelako

.....

Emanuel Swedenborg-ek hiltzeko ordua ere aurretik erabaki zuen.....

.....

.....

Solentinameko monasterioko fraideek erabaki zuten gaixo zegoen fraideak egun santuetan hil behar zuela

.....

Heriotzara bakean iristen dena, bakean bizi izan da.....

.....

.....

**PRUEBA DE ACCESO A CICLOS FORMATIVOS
HEZIKETA ZIKLOETARA SARTZEKO PROBA
MAYO 2015 / 2015EKO MAIATZA**

**GOI MAILAKO ZIKLOAK / CICLOS DE GRADO SUPERIOR
ARLO OROKORRA / PARTE GENERAL**

HIZKUNTZA / LENGUA

Abizenak
Apellidos

Aukera

Opción A B C

Izena
Nombre

N.A.N.
D.N.I.

IKASLEAREN SINADURA

Firma del alumno/a

LECTORES Y PIRATAS

“Del 58% de los españoles que dicen leer en formato digital, solo el 32% paga las descargas. El restante 68% lo hace de manera ilegal. Leo estos datos en un informe publicado esta semana sobre la crisis en el sector del libro y, en realidad, lo que respondería a mis **impulsos** sería dejar este artículo donde acaban las comillas y que lo terminaran ustedes aportando opiniones. Porque a mí, como les ocurre a muchos autores, esta realidad me descorazona. Quien haga una interpretación mezquina de mi inquietud pensará que si así me siento es porque me va algo en ello, que se me va la pasta. Y eso me descorazona doblemente. Se diría que no hay ahora mismo en España posibilidad de expresar una opinión sin que tu adversario interprete que lo haces por interés. Si dices, por ejemplo, que lo que te preocupa es el nivel cultural de tu país, ¿qué quedas, como una idiota?

No es que no me importen mis derechos, es un logro que sacó a los escritores de pobres o de ser la voz de su amo, pero a estas alturas y habiendo conseguido vivir con **desahogo** de mi oficio puedo afirmar que más allá de la caída de los beneficios me inquieta que en nuestro país no se considere la lectura una actividad cultural por la que merece la pena pagar. Podríamos pensar que este **desmedido** pirateo ha tenido como feliz resultado que en nuestro país se haya elevado el nivel cultural, pero ¿y si no fuera así? **Presiento** que la principal satisfacción del que se descarga 1.000 libros gratis, algo más frecuente de lo que creíamos, es el acto en sí mismo de poseer 1.000 copias virtuales de algo que casi seguro no leerá y que se perderá en el ciberespacio en cuanto el individuo pierda el artilugio en el que tan feliz se los descargó o se compre uno nuevo. Parecía que la compulsión del consumismo virtual no iba a ser tan feroz como la tradicional por aquello de que el producto no se materializa, pero se está demostrando que al ser humano lo que le gusta es poseer, ni tan siquiera precisa tener en sus manos un objeto precioso, se siente satisfecho con el hecho simplón de acumular sin pagar.

Como mi **empecinado** optimismo no me permite transitar todo el tiempo por el lado sombrío de la calle, me esfuerzo en pensar que hemos mejorado, no en el nivel en sí de piratería (en eso somos los mejores) sino en la posibilidad de expresar lo que pensamos de ella sin miedo a ser linchados en plaza pública como si fuéramos enemigos del pueblo. Así sucedió hace unos años, entre otras cosas, porque los dos partidos que se han turnado en el poder han evitado la impopularidad que suponía el ponerle puertas al campo, de tal manera que cuando los autores defendían en una columna los derechos de autor o un plan eficaz contra la piratería se quedaban solos como perros, desprotegidos y al albur de que les dieran un buen repaso en las redes. No fueron muchos los autores que creyeron oportuno escribir abiertamente sobre un asunto que llamaba al insulto y a la descalificación, pero a nadie se le puede exigir que salga solo al ruedo. Es ahora, al verse el sector editorial herido en sus ganancias, cuando todos entramos a analizar un problema grave que afecta a la primera industria cultural de España; ahora, cuando se evalúa el descenso de las ventas, se estudian los errores; es ahora cuando el autor, diseñador, corrector, editor, librero, ilustrador, distribuidor, todos aquellos oficios que intervienen en el hecho de que usted tenga un libro entre sus manos, ahora, cuando los autores pueden sentirse respaldados por una industria que importa y que está en crisis.

ELVIRA LINDO

1-Determina el tema del texto. (1 punto)

.....

2-Señala: (1 punto)

-Tipología textual.....

-Ámbito de uso.....

-Género textual.....

-Función del lenguaje predominante.....

3-Teniendo en cuenta el contexto, señala, al menos, un sinónimo de las palabras destacadas en negrita: (1 punto)

<i>Impulsos</i>	
<i>Desahogo</i>	
<i>Desmedido</i>	
<i>Presiento</i>	
<i>Empecinado</i>	

4-Selecciona en el texto un ejemplo de cada una de las siguientes figuras retóricas: (1 punto)

-Asíndeton:.....

- Anáfora:.....

-Símil.....

-Metáfora.....

5- Señala la persona, el tiempo, el modo y la voz en la que se encuentran las siguientes formas verbales del texto: (1 punto)

Sería	
Terminaran	
Sacó	
Ha tenido	

MIKROAK

Mikro deitzen zaio, eta bat-batean txikia egiten da, txiki-txiki bihurtzen dugu. Izan ere, mikro esaten diegu, eta ezdeusak direla adierazten ari gara, axolarik batere gabeak. Nork erreparatzen die **ñabardurei**? Historian zehar hainbat pentsalarik esan izan duten moduan, hitzek errealitateak adierazteko ez ezik errealitate berriak sortzeko ere balio dute. Hori hala baldin bada, arazo larri bat dugu txikigarriekin. Arazo handi-handi bat.

Begiratu bat izan daiteke, edo telebistako iragarki horretan ikusi duzuna. Esaldi ustez graziosoa izan daiteke, zuri batere graziarik egiten ez dizun komentario bat. Txikikeriak dira jende askorentzat, emakume askorentzat ere bai. Gutxi dira egunero, kanean, lanean, autobusean, etxean, eskolan edo tabernan balizko txikikeriez jabetzen direnak, edo adieraztera ausartzen direnak. Arrazoi asko daude horren atzean, baina adierazpide horrek, hau da, txiki-txiki bihurtzeak ez du batere laguntzen.

Izan ere, mikroa denez, kosta egiten zaigu ikustea, identifikatzea, izen bat jartzea. Ez duzu azaltzen asmatzen zergatik berotzen zaizkizun barruak lankideren batek irribarre egiteko esaten dizunean, «irribarre egizu, neska, politago zaude-eta». Zergatik izan behar duzu polita, zergatik dagokizu zuri munduaren edergarri izatea? Nola esaten zaio zama horri guztiari?

Izendatzerik ez duzunez gero, oharkabean pasatzen denez gero, nahastu egingo zara, eta baliteke zeure buruari galdetzea zeu ote zaren, auskalo zergatik, begirada, esaldi eta keinu horiei guztiei **azpiak** ateratzen alferrik ari dena. Zeurea ote den arazoa, eta ez gizartearena. Bada, bide okerrak helmuga okerretara ematen gaitu beti, eta maiz amildegia ertzera.

Lotsatia naiz, kexatuko da bere burua agertzera ausartzen ez den profesional bikaina. Maite nauelako arduratzen da nitaz, pentsatuko du mutil-lagunak eskuko telefonoko mezuak irakurtzen dizkiola dakien nerabeak.

Errealitate faltsu bat sortzen du mikroak, eta, alegiazko horretan, normalak dira emakume-ama, emakume-objektu, emakume-panpina eta gisa bereko hitz-elkarketa guztiak. Zuzenak eta normalak direla ulertzea beste biderik ez dugu, hala ez balira, oso bestelakoa baitzatekeen guztia. Ez zinateke zeu izango, lotsaren lotsaz, kaleko garbitzaile batek esandako gordinkeria erantzun orduko korrika irten zena. Normala ez balira, hots, aparta edo ezohikoak balira, emakume guztiok zerbait egingo genuke, edo, nahiago bada, zerbait «gehiago» egingo genuke. Normala ez balitz, gizonek ere, gizon guztiak ere, zerbait gehiago egin dezaketela ikusiko lukete. Txikigarriak bere helburua bete du, eta lantzean behin **aztoratuko** zaituen min txikia anestesiatzen ikasiko duzu.

Datorren asteko asteartean puntu morea ikusiko dugu nonahi. Emakumeen kontrako biolentzia salatzea da ikur horren helburu, baita xede berbera duten hamaika ekimenena ere. Egutegiko egun handien egiazko eraginez zalantza asko dudan arren, gaitz erdi urtean behin, sikiera, ustez mikroa den horrek berez duen eragin **makroa** ikusarazteko balio badu.

PILAR KALTZADA

1.-Zein da testuaren gaia?(1 p.)

.....

2.-Erantzun: (1 p.)

a)Testu mota.....

b)Era diskurtsiboa.....

c)Non ager daiteke?.....

3.-Egia edo gezurra den adierazi. Pasarte batekin frogatu (1 p.)

Hitzak errealitateak adierazteko eta sortzeko direnez, txikigarriak ez dira aintzakotzat hartu behar.

.....

.....

Ixilpean gordetzen diren jarreraren arazoa bakoitza dela pentsatzea arrunta eta bidezkoa da.

.....

.....

Emakume-ama, emakume-objektu eta antzeko hitz-elkarketak aspaldiko errealtateen ispilu dira.

.....

.....

Neska-lagunari eskuko telefonoko mezuak irakurtzeak arduratsuen jokabide zuzenak dira.

.....

.....

4.-Sinonimo bana idatzi testuko erabilera kontutan izanez: (1 p.)

azpi

ñabardura

aztoratu

makroa

PRUEBA DE ACCESO A CICLOS FORMATIVOS

HEZIKETA ZIKLOETARA SARTZEKO PROBA

EKAINA 2014 / 2014KO EKAINA

GOI MAILAKO ZIKLOAK / CICLOS DE GRADO SUPERIOR

ARLO OROKORRA / PARTE GENERAL

LENGUA / HIZKUNTZA

Abizenak

Apellidos

Aukera

Opción A B C

Izena

Nombre

N.A.N.

D.N.I.

IKASLEAREN SINADURA

Firma del alumno/a

UN ENCANTADOR DE SERPIENTES

Hay escritores que tienen la facultad **insólita** de ganarse el favor de esa abstracción surtida que englobamos bajo el concepto de “gran público” y de ganarse a la vez la admiración respetuosa y asombrada de sus colegas, al menos de los que no hayan perdido la **capacidad** de admirar a sus contemporáneos, pues de todo puede haber. Uno de esos escritores fue Charles Dickens, por ejemplo, adorado en su día por el gran público y admirado por los literatos, aunque es verdad que menos por los de su tiempo que por los posteriores, ya que a veces las cosas van lentas. El del colombiano Gabriel García Márquez es un caso **similar** al del británico, y las coincidencias se extienden hasta la dedicación de ambos al periodismo- que fue su campo de batalla contra la realidad cuando la realidad decidía ponerse intolerable-, en paralelo a sus respectivos ámbitos imaginarios, donde la realidad es menos un punto de partida que un punto de llegada: una construcción.

Al igual que Dickens, García Márquez fue un novelista en estado puro: un prodigioso encantador de serpientes. Desde las primeras líneas de una novela suya, ya te había arrastrado a su territorio. Ya estabas “allí”, adonde había querido llevarte. A Macondo mismo, que viene a ser una miniatura exótica no sólo del mundo, sino de todos los mundos literarios posibles: desde los cuentos de hadas hasta el folletín, desde la epopeya a las historias de fantasmas.

En gran medida, García Márquez nos ganaba por el oído: su prosa tenía una cadencia envolvente, hipnotizadora, apoyada en recursos estilísticos endiabladamente **artificiosos**, aunque sin perder nunca su apariencia de oralidad: él gran cuentista que te encandilaba con su timbre de voz, con sus **argucias** de embaucador infalible. Pocos escritores han tenido una prosa más melodiosa que él, más ornamental y a la vez menos ornamentada, pues era la suya recia y concisa, mágicamente certera, ondulante, con su barroquismo jamás espeso, sino liviano y luminoso.

De joven tuvo aspecto de rumbero tarambana. De mayor, ascendió de rango y se le puso pinta de cantante de boleros. Y algo de bolero tienen sus novelas: entran por el oído para descender desde allí al corazón.

En sus últimos años andaba a malas con su memoria. Dicen sus próximos que ni siquiera recordaba que era el dueño de un mundo. El mundo que nos regaló. Ese mundo que seguirá girando sobre sí, aunque su dios haya muerto.

FELIPE BENÍTEZ REYES

1-Determina el tema del texto. (1 punto)

.....

2-Señala: (1 punto)

-Tipología textual.....

-Ámbito de uso.....

-Género textual.....

-Función del lenguaje predominante.....

3-Teniendo en cuenta el contexto, señala, al menos, un sinónimo de las palabras destacadas en negrita: (1 punto)

Insólita	
Capacidad	
Similar	
Artificiosos	
Argucias	

4-Selecciona en el texto un ejemplo de cada una de las siguientes figuras retóricas: (1 punto)

-Metáfora:.....

- Paralelismo:.....

-Antítesis.....

-Personificación.....

5- Señala la persona, el tiempo, el modo y la voz en la que se encuentran las siguientes formas verbales del texto: (1 punto)

Había arrastrado	
Ganaba	
Puso	
Seguirá	

Ba omen ziren garai batean Frantzian *Au hasard de la fourchette* izeneko jatetxe batzuk, non txanpon batzuen truke bezeroari eltzean burruntzalia sartzen uzten zioten, behin bakarrik, noski. Suertearen zuenak zerbait ateratzen zuen, eta ez zuenak, salda bakarrik. Azkenaldi honetan, jatetxeetan eguneko menuaren prezioei erreparatzen hasi eta bururatzen zait batzuetan ez ote garen hemen eta txanpon batzuen truke burruntzalia eltzean sartzerara iritsiko.

Nolabait esateko, sukaldaritzaren **proletario** bat zabaltzen ari ote den irudipena dugu. Badira dagoeneko pare bat belaunaldi lantokira beren tuperrak gainean dituztela joaten direnak. Eta ikasleak zer esanik ez. Amonek igande goizak ematen dituzte tuperrak prestatzen, eta, esan didatenez, emakume taldeak daude lanbide gisa horretara dedikatzen direnak. Gogora dezakegu tuperra ez dela gure aitona-amonen garaiko bertsio modernoa baizik.

Sukaldaritzaren proletarioa zabaltzen ari den bitartean eliteko gure sukaldaritzak goia jo du. Duela egun batzuk eman ditu jakitera *Restaurant Magazine*-k aurtengo *Top World's 50* zerrenda osatzen dutenen izenak. Eta harro egon gitezke, Euskal Herriko bost jatetxek lortu baitute munduko 50 onenen artean sartzea.

Tamalez, sukaldaritzaren proletarioaren eta elitekoaren artean **amildegi** bat sortzen ari da, sortua dago dagoeneko, eta hori Euskal Sukaldaritzaren Berriak sorreran izan zuen filosofiaren kontra doa. Ez legoke gaizki, tarteka amildegi hori gainditzeko zubiak eraikitzen saiatuko balira edo saiatuko bagina.

Sukaldaritzaren elitekoan txorakeria gehiegi dagoela esaten dutenei esan behar zaie handi horien sukaldeetan lana dagoela **franko** eta txorakeria gutxi. Beste jatetxe mota batzuetan lantzen da azakeria eta moda. Londresen, diotenez, jatetxe eskusiboen artean ezkontza eskatzeko edo maitale berri bat liluratzeko prestatutakoak omen zeuden lehen, eta azkenaldi honetan, dibortzioa eskatzeko ere **aproposak** diren lekuak aurki omen daitezke.

Villa-Matas idazlek kontatzen du behin, Parisen, *Lô Sushi* izeneko jatetxe batean egon zela eta hara bakarti **muturrekoak** bakarrik joaten zirela. Mahai bakoitzak ordenagailu bat omen zuen eta haren bidez saia zitezkeen bazkaltzen edo afaltzen ari zirenak beste mahaikoetakoekin komunikatzen, mahaiaren aurretik igarotzen zen zintak jakiak garraiatzen zituen bitartean. Ez dut uste oraindik behintzat dibortzioak eskatzeko edo bakarti muturrekoentzako jatetxeek gurean arrakasta handirik izan dezaketarik, baina, auskalo!

1. Zein da testuaren gaia? (1 p.)

.....

2. Erantzun: (1 p.)

Testu mota.....

Era diskurtsiboa.....

Non ager daiteke?.....

3. Irakurgaiako adiera kontutan hartuz sinonimo bana idatzi: (1 p.)

proletarioa
amildegi
franko
aproposak
muturrekoak

4. Adibide bat topatu: (1 p.)

Mailegua
Hitz konposatua
Antitesia
Esaldi erlatibozkoa
Juntagailua

5. Egia edo gezurra den adierazi pasarte batekin frogatuz: (1 p.)

Euskal Herrian arrakasta handia dute jatetxe eksklusiboek *Restaurant Magazinek* dioenez

Erositako Tuperrak lantokira edo ikasle pisuetara janaria eramateko erabiltzen dituzte

Idazlea ez dago batere ados muturretan dauden bi sukaldeekin.....

Eklusibotasunak lortu duen amildegia ez du oinarririk.....

PRUEBA DE ACCESO A CICLOS FORMATIVOS**HEZIKETA ZIKLOETARA SARTZEKO PROBA****MAYO****MAIATZA****GOI MAILAKO ZIKLOAK / CICLOS DE GRADO SUPERIOR****ARLO OROKORRA / PARTE GENERAL****LENGUA / HIZKUNTZA**

Abizenak

Apellidos

Aukera

Opción A B C

Izena

Nombre

N.A.N.

D.N.I.

De héroes y birrias

Vi el otro día en EL PAÍS una foto de Berlusconi y Fini, el presidente del Congreso italiano. Berlusconi estaba al fondo, serio, de frente, y mostraba un asombroso e inquietante parecido con una figura de cera. Quiero decir que su rostro no era de naturaleza carnal, sino de materia **inerte**, puro plástico. Sin duda su aspecto es un resultado de la transfiguración quirúrgica, de los implantes y los recosidos, de los muchos trabajitos de cirugía estética. Parece haberse puesto de moda últimamente entre los dirigentes políticos mundiales el rehacerse la cara en el quirófano.

En realidad, no sé por qué me extraño de esta predisposición de los mandatarios a remendarse el físico: la cirugía plástica se está convirtiendo en algo habitual en la gente de la **farándula**, es decir, en todos aquellos que viven de la cara, y por desgracia la clase política cada día se queda más en la superficie de las cosas, más en la forma de las cejas que en la calidad de las ideas que supuestamente se agolpan detrás. Nuestros políticos son vendedores de apariencias, y las apariencias que hoy se venden mejor son las recauchutadas.

A menudo la gente me pregunta quiénes han sido los individuos más interesantes de los cientos de personajes famosos que he entrevistado, y siempre contesto lo mismo: salvo excepciones, los tipos anónimos son mucho más atractivos que los importantes. Ahí, en la realidad de cada día, es donde surge la veracidad, la intensidad, el talento. Incluso el heroísmo. Es el caso de Manuel González, por ejemplo. Manuel fue el rescatador chileno que descendió el primero en la cápsula Fénix II hasta encontrarse con los 33 hombres atrapados debajo del desierto de Atacama.

Ese hombre modesto descendió el primero, probó la **viabilidad** de la cápsula con su propia vida, se quedó ahí abajo durante 25 horas y, lo que todavía me parece más angustioso, salió el último. Héroe es aquel que hace lo que debe en una situación ante la que la mayoría de las personas encontrarían excusas razonables para no hacerlo. Por eso el héroe de verdad ni se da cuenta de que lo es: solo cumple con el papel que le ha tocado. Cuando Manuel González llegó abajo y se reunió por fin con los mineros, el planeta entero esperaba con **avidez** mitómana sus primeras palabras. Y lo que dijo fue: "Estoy feliz de la vida, pero *cagao* de calor". Ah, qué pequeños son los héroes de verdad: y es justamente esa pequeñez lo que los hace grandes. Se preguntarán qué tiene que ver todo esto con los birriosos mofletes de goma de Berlusconi. Pues verán, a mí me parece que bastante. Entre esos dirigentes tan famosos y esos rescatadores usualmente ignorados que se meten en las tripas de las minas, me parece atisbar una línea metafórica que define la condición humana. Arriba, en lo alto, la artificialidad y la **impostura**. Abajo, en los subterráneos cotidianos, la autenticidad de lo real. Cuando el pomposo fingimiento de los diversos Berlusconis me llena de desaliento, pensar en los Manolos *cagaos* de calor que hay en el mundo me hace recordar dónde está la vida.

1. Determina el tema del texto (1 p.)

2. Señala: (1 p)

a) La tipología del texto (modalidad discursiva)

b) El ámbito de uso

c) El género textual

3. Teniendo en cuenta el contexto, escribe un sinónimo de las palabras destacadas en negrita: (1 p.)

Inerte	
Farándula	
Viabilidad	
Avidez	
Impostura	

4. Señala el recurso estilístico (o figura literaria) que se da en cada una de las expresiones subrayadas (1 p.):

Esa pequeñez lo que los hace grandes

Dirigentes tan famosos y esos rescatadores usualmente ignorados

Tripas de las minas

5. Determina, extrayendo ejemplos del texto, los dos tiempos verbales destacados en el mismo (1 p.):

Muturreko biak

Energia-ekoizpena, kontsumoa, berotegi-efektua eta klima-aldaketa urteko gaien zerrendan lehen postuan daudela esan liteke, hanka sartzeko arrisku handirik gabe, baita puska baterako postua ziurtatuta dutela ere. Zenbat ez ote dugun irakurri, aditu, eta ikusi aurten haiei buruz! Izan ere, berotegi-gasak isurita klima aldatzen ari garelako ziurtasuna indartu ahala, energiaren **auziak** garrantzi handiagoa hartu du agenda politiko, ekonomiko eta sozialetan, eta komunikabideetan garbi islatu da hori.

Berotegi-efektuan duten eraginari begiratzuz gero, katearen mutur banatan kokatu behar ditugu energia nuklearra eta ikatza. Hain zuzen, lehenengoak hori du alde, ez duela berotegi efektua areagotzen, zentral nuklearrek ez dutelako karbono dioxidorik isurtzen atmosferara. Eta klima-aldaketarekiko sentikortasuna handitu den garaian, ezaugarri hori ezin hobeki etorri zaio gainbehera zegoen sektore nuklearrari.

Katearen beste muturreko energia-iturriarekin justu kontrakoa gertatzen da: hura aukera gisa defendatzeko argudio berderik ezin da oraindik erabili. Alderantziz: elektrizitatearen ekoizpenari dagokionez, ikatza erabiltzen duten zentralak dira karbono dioxidoa isurtzen txapeldunak.

Eta, hala ere, energia nuklearraren sektoreak baino askoz ere bilakaera **oparoagoa** izan du azken hamarkadetan. Etorkizunera begira ere, hazten segitzeko aukera onak dituela dirudi, petrolioa baino ia hiru bider urte gehiagorako ikatza dagoelako, besteak beste. Ikatzaren industriak badaki hori, eta azkeneko urteetan ahalegin handia egiten ari da, batetik, ikatzaren teknologien **eraginkortasuna** handitzeko, eta, bestetik, hura erretzean askatzen den karbono dioxidoa harrapatu eta atmosferara ez isurtzeko.

Carton Virto, Eider

1. Testua sorrarazi duen komunikazio egoeraren ezaugarriak deskribatu. Non publikatu da?, nori zuzentzen zaio?, azalpena, narrazioa ala argudiozko testua da? Publikazioaren zein ataletan esperoko zenuke aurkitzea? (1 p.)

Non	
Nori zuzendua	
Era diskurtsiboa	
Atala	

2. Erantzun lerro batean zein den testuaren gaia (1 p.)

3. Idatzi testuan azpimarratutako hitzen sinonimo bana: (1 p.)

auziak	
oparoagoa	
eraginkortasuna	
isurtzeko	

4. Ideia nagusiak adierazi eskema baten ierarkizatuz. (2 p.)

5. Idatzi 15 -20 lerroko testu bat, energia-eredua berritzeko estrategien artean zein indartuko den ikusteko gauden honetan, energiaren kontsumo egoki bat defendatuz

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Determina el tema del texto (1 p.)

.....

2. Señala (1 p.)

- a) La tipología textual (modalidad discursiva).....
- b) El ámbito de uso.....
- c) El género textual.....

3. Teniendo en cuenta el contexto señala, al menos, un sinónimo de las palabras destacadas en negrita. (1 p.)

gesta	
quimeras	
intransigencia	
iniciativa	
escamotear	

4. Escribe, al menos, un ejemplo extraído del texto de: (1 p.)

Extranjerismo	
Metáfora	
Derivación	
Sigla	

5. Señala la persona, el tiempo, el modo y la voz en la que se encuentran las formas verbales subrayadas en el texto: (1 p.)

- Conocemos.....
- Asomó.....
- Preocupaba.....
- Ha surgido.....

6. Explica en veinte líneas tu opinión sobre el acoso escolar y sus consecuencias (5 p.)

.....

.....

EL LUGAR DE PISA

Los informes PISA cumplen una alta función social: sirven para animar tertulias. Fuera de eso está por saber qué aportan a la mejora de la educación en España, salvo que entendamos el concepto de educación en su sentido más animado. Cada vez que salen los resultados de un nuevo PISA se monta un bonito revuelo político y mediático en el que cada cual intenta llevar el agua a su molino. Son las ventajas de esta clase de informes, tan generalizadores y tan relativos que valen igual para un roto que para un descosido. Evaluar la calidad de la educación, tanto da que se trate de un centro como de un país entero, es **harto** difícil. En los procesos de aprendizaje interviene un **sinnúmero** de factores; para muchos de los cuales no hay sistemas objetivos de medida.

Se le pueden poner cifras a la competencia de un estudiante a la hora de resolver una ecuación o de traducir un texto del inglés. Pero a ver quién mide hasta dónde llega su sensibilidad para apreciar un poema, sus **destrezas** en el manejo de los pinceles o su dominio de las estrategias de la argumentación. Eso no **obsta** para que en los últimos años se hayan puesto de moda variados procedimientos de evaluación aplicados a todo lo que comprende el sistema escolar.

Hoy en el mundo educativo se ha extendido la manía de puntuar cualquier cosa, desde la calidad de los centros hasta la competencia del profesorado.

No importa que en ocasiones estos escrutinios corran a cargo de técnicos que no han pisado un aula desde sus tiempos de estudiantes. Lo que cuenta son los resultados puestos en cifras, porcentajes, diagramas y tablas comparativas. Aunque el informe PISA solo habla de tres aspectos muy concretos relacionados con las matemáticas, la lengua y las ciencias, hemos podido oír conclusiones relativas al gasto público, los modelos bilingües, la actitud de los padres, el prestigio social de los profesores, los horarios escolares partidos, los uniformes, el consumo de televisión y la pérdida de valores: una demostración de lo mucho que dan de sí los dosieres cuando se les pone un poco de voluntad interpretativa. Pero no conozco a ningún profesor serio que entre en clase diciendo: "Hala, vamos a mejorar los datos de PISA", porque la naturaleza del informe es menos educativa que política. Técnicamente se trata de un instrumento de evaluación muy limitado.

Al final, su mayor utilidad reside en avivar las rivalidades patrióticas a la manera de los campeonatos de fútbol, y haciéndolo de una forma tan **somera** que es como si los partidos se resolvieran a penaltis sin necesidad de jugarlos antes.

Miramos los resultados del informe PISA igual que las votaciones del festival de Eurovisión o la tabla de la Champions League, para ver cómo le ha ido esta vez a la marca España. Más vale que la educación, entre tanto, sigue su camino.

JOSÉ MARÍA ROMERA

1-Determina el tema del texto. (1 punto)

2-Señala: (1 punto)

- Tipología textual.....
- Ámbito de uso.....
- Género textual.....
- Función del lenguaje predominante.....

3-Teniendo en cuenta el contexto, señala, al menos, un sinónimo de las palabras destacadas en negrita: (1 punto)

Harto	
Sinnúmero	
Destrezas	
Obsta	
Somera	

4-Define el significado que en el texto tienen las siguientes expresiones: (1 punto)

- llevar el agua a su molino.....
- valen igual para un roto que para un descosido.....
- voluntad interpretativa.....
- como si los partidos se resolvieran a penaltis.....

5- Señala la persona, el tiempo, el modo y la voz en la que se encuentran las siguientes formas verbales del texto: (1 punto)

Entendamos	
Hayan puesto	
Han pisado	
Miramos	

Niños de antes, niños de ahora

En mi infancia era bastante habitual leer historias sobre niños protagonistas de alguna gesta heroica. De ellas, la única que ha sobrevivido al paso del tiempo es *De los Apeninos a los Andes*, que todos conocemos en su versión televisiva y convenientemente tuneada como la historia de Marco y su mono, Amedio. Lo moderno (o modelno) es creer que a los niños hay que evitarles historias de injusticias o de cosas feas hasta tal punto que incluso los malvados de los cuentos se han vuelto buenos (por no decir lelos) para que todo sea para bien en el mejor de los mundos. Tal vez por eso y porque hasta que la crisis asomó su larga sombra llevábamos unos años viviendo en Disneylandia, hacía tiempo que no se hablaba de niños heroicos. Demasiado ocupados estábamos todos en perseguir **quimeras** ricachonas. Y por supuesto los niños no eran una excepción. Lo único que les preocupaba era tener la última videoconsola o cuándo iban a darles permiso sus padres para hacerse un piercing. Y, si se les preguntaba qué querían ser de mayores, en vez de contestar que bombero o astronauta, decían que famoso, como si fuera eso una profesión y no la consecuencia de algún mérito. Sin embargo, las vacas flacas tienen al menos una ventaja, lo bajan a uno de la nube y de un guantazo, además. Tal vez por eso recientemente han surgido historias ejemplarizantes de niños en este caso, de niñas que conmueven a todos. Una es la historia de Malala, esa muchacha pakistaní, bloguera de la BBC y defensora de los derechos de las niñas en su país, que fue tiroteada por unos talibanes. La otra es la de Amanda Todd, que, como las heroínas de siglos pasados, perdió la vida, pero tal vez su muerte sirva para evitar muchas otras. Hablo de esa adolescente canadiense que contó en Internet su historia antes de suicidarse. El relato de cómo con doce años se convirtió en víctima de ciberbullying cuando alguien decidió colgar en Internet fotos de ella desnuda. Si las historias de De Amicis hablaban de gestas patrióticas y de injusticias sociales, las del siglo XXI hablan de **intransigencia** religiosa y de acoso. Cada época tiene sus víctimas y también sus mártires y, cuando se trata de niños, los casos deberían al menos servir para lo que siempre han servido las historias heroicas. De ejemplo, de reflexión, de espejo. El otro día vi en la tele que alguien ha tenido la **iniciativa** de introducir en sus clases de primaria la Filosofía como asignatura. Me parece una iniciativa inteligente y digna de ser imitada. Primero porque enseña a pensar, y segundo porque va en contra de esa tontuna moderna de evitarle a los niños el lado feo de la vida. A mí este asunto de hacer creer a los jóvenes que todo el mundo es bueno, me parece igual de imbécil que cuando antes se les decía que los niños vienen de París. Si entonces se les quería **escamotear** la parte fea de la biología, ahora se trata de esconder la parte oscura del comportamiento humano. ¿No sería mejor dejar de mentirles de una vez? ¿Decirles que en el mundo hay niños como Malala y Amanda que viven y mueren como adultos? No para que lloren como nosotros con los cuentos ejemplarizantes de De Amicis, sino para que sepan qué se van a encontrar cuando crezcan. Al fin y al cabo eso es educar, enseñar a vivir, digo yo.

Carmen Posadas

1. Determina el tema del texto (1 p.)

.....

2. Señala (1 p.)

a) La tipología textual (modalidad discursiva).....

b) El ámbito de uso.....

c) El género textual.....

3. Teniendo en cuenta el contexto señala, al menos, un sinónimo de las palabras destacadas en negrita. (1 p.)

gesta	
quimeras	
intransigencia	
iniciativa	
escamotear	

4. Escribe, al menos, un ejemplo extraído del texto de: (1 p.)

Extranjerismo	
Metáfora	
Derivación	
Sigla	

5. Señala la persona, el tiempo, el modo y la voz en la que se encuentran las formas verbales subrayadas en el texto: (1 p.)

Conocemos.....

Asomó.....

Preocupaba.....

Ha surgido.....

6. Explica en veinte líneas tu opinión sobre el acoso escolar y sus consecuencias (5 p.)

.....

.....

COMPRAS CON CONSECUENCIAS

El consumo responsable es una práctica aún **incipiente** en España, que pone el acento en el poder de los consumidores por conseguir una sociedad más justa. Apareció en Estados Unidos y en algunos países de Europa, como el Reino Unido e Italia, y, desde hace unos cinco años, también se practica en España.

“ El consumidor responsable es consciente de sus hábitos de consumo y crítico con el mundo en el que vive”, explica Carlos Ballesteros, profesor de la Universidad Pontificia de Madrid, y uno de los pocos expertos españoles en esta materia. Por ejemplo, ante la compra de unas zapatillas de deporte, un consumidor responsable se preguntará qué hay detrás de ese producto y cómo se ha elaborado: ¿han trabajado niños en su fabricación?, ¿se han respetado los derechos laborales de los trabajadores?, ¿se han tenido en cuenta el medio ambiente?.

El consumo responsable, dice Ballesteros, "no se puede hacer en solitario. Es necesario estar en red, en contacto con gente que comparta nuestros puntos de vista". Y, además, estar bien informado. Opciones es una revista práctica, **pionera** en nuestro país, que informa sobre las condiciones en las que se elaboran los productos. Su directora, Montse Peirón, asegura que el objetivo del consumo responsable es "comprar una estantería sabiendo qué hay detrás del objeto, cómo se ha producido, en qué condiciones, qué hay detrás del entorno social y medioambiental".

Comercio justo y consumo responsable son dos **conceptos** que están muy ligados entre sí, pero que no deben confundirse. "El comercio justo sería una parte del consumo responsable, aunque no puede existir comercio justo sin consumidores responsables", dice Ballesteros. De lo que hay que huir, según el profesor, es del marketing con causa. "Si una gran marca apuesta por ser solidaria, y además en Navidad, hay que empezar a sospechar". Para ser un comprador responsable se puede empezar por algo tan sencillo como observar nuestro consumo diario. El propio sentido común nos sugerirá cambios positivos. Los expertos aseguran que, a veces, las **opciones** más acertadas no coinciden con los productos más **accesibles** ni tampoco con los más baratos, pero que, a la larga, cambiar los hábitos de compra es rentable.

JAVIER MORALES

1. Determina la finalidad del texto. (1p)

2. Señala: (1p)

- Tipología textual
- Ámbito de uso
- Género textual

3. Resume el contenido del texto en un máximo de cinco líneas.(1p)

4. Teniendo en cuenta el contexto señala, al menos, un sinónimo de las palabras destacadas en negrita.(1p)

- **incipiente**
- **pionera**
- **conceptos**
- **opciones**
- **accesibles**

5. Señala la persona, el tiempo, el modo y la voz en la que se encuentran las formas verbales subrayadas en el texto: (1p)

- apareció
- preguntará
- han respetado
- sería
- coinciden

6. Escriba una redacción expresando su opinión personal razonada sobre el consumo responsable. (5p)

EL ESPIONAJE ACEPTADO

Hay lectores que me preguntan por qué me gusta tan poco la sociedad actual o tengo tan mala opinión de ella en su conjunto. Una de las razones principales es que cada vez me parece más desdeñosa de sus libertades, de su derecho a la privacidad y a la intimidad. O, por decirlo de manera más periodística, más **propensa** a olvidar que todo el mundo- y no sólo los políticos, que hacen abuso de él- tiene derecho a ocultar y a mentir. No necesariamente, además, con el fin de engañar, sino sencillamente porque uno puede -y a mi parecer, debe-decidir no contarle todo, guardarse cosas, que no todo se sepa de uno, que haya esferas de su existencia desconocidas y que pertenezcan a cada individuo. Conviene tener secretos, aunque sean **inocuos**, y no creo que a nadie le hiciera gracia que alguien estuviera enterado de todos sus pensamientos y actividades, dónde va, en qué pierde el tiempo, lo que opina de cualquier asunto, la índole de sus aficiones, qué compra, cuáles son sus paseos, a quién ve o con quién se trata. E insisto: en la ocultación no tiene por qué haber siempre un propósito de engaño. Basta con que uno decida: “Esta inocente costumbre es sólo mía. Nadie tiene por qué estar al tanto”. O bien: “Esto no voy a contarle. Simplemente porque no me da la gana”. En ocasiones, incluso, he visto cómo alguien callaba algo por modestia, y sólo al cabo de años de tratarlo he descubierto, por ejemplo, que es alguien tocaba el piano magníficamente. Es decir, ni siquiera debe uno dar explicaciones de por qué silencia algo. En cuanto al engaño, forma parte de la vida y también debe uno tener la posibilidad de ponerlo en práctica.

Veo que hoy, en cambio, gran parte de la población acepta ser controlada y espiada. Lejos de protestar porque cada vez haya más cámaras vigilándonos y grabándonos, a los más eso les parece una delicia. Gente timorata, histérica, con el miedo que le **inoculan** los poderes públicos ya instalado en el cuerpo. Gente que, si pudiera, **aboliría** todo riesgo y por lo tanto todo azar. Que da por bueno que se sepa dónde está y lo que hace, con tal de que eso “**disuada**” a los peligrosos, a los que no los disuade casi nunca. A esta vigilancia obsesiva por parte del Estado, de los bancos y los comercios, se une ahora la de los particulares-unos padres, un marido, una esposa, un celoso-, que nos pueden localizar al instante mediante los teléfonos móviles o mediante chips o transmisores. Y eso se acepta. Para ser objeto de seguimiento sólo hace falta que, desde el propio móvil, se consienta a ello.

En todo caso sería de agradecer que alguien hablase de la obligación de respetar la vida y la libertad y el secreto de los demás, aun a costa de nuestra zozobra. Sea como sea, he aquí una razón más para no llevar móvil, esa trampa que no sólo nos fuerza a trabajar sin descanso y nos esclaviza, sino que además nos delata.

JAVIER MARÍAS

1. Caracteriza-razonando tu respuesta-la situación de comunicación en la que se ha originado el texto: ¿Dónde se ha publicado? ¿A quién va dirigido? ¿Modalidad discursiva predominante? ¿Con qué género textual lo identificas? (1 p.)

¿Dónde?	
¿A quién?	
Modo discursivo	
Género textual	

2. Sintetiza en una línea la finalidad del texto: (1 p.)
-

3. Enumera las ideas esenciales jerarquizándolas en un esquema. (2 p.)

4. Temiendo en cuenta el contexto, señala, al menos, un sinónimo de las palabras destacadas en negrita: (1 p.)

propensa	
inocuos	
inoculan	
aboliría	
disuada	

5. Explica en veinte líneas cómo las nuevas tecnologías restan la privacidad del individuo con sus ventajas y desventajas. (5 p.)

MIKROAK

Mikro deitzen zaio, eta bat-batean txikia egiten da, txiki-txiki bihurtzen dugu. Izan ere, mikro esaten diegu, eta ezdeusak direla adierazten ari gara, axolarik batere gabek. Nork erreparatzen die **fiabardurei**? Historian zehar hainbat pentsalarik esan izan duten moduan, hiizek errealitateak adierazteko ez ezik errealitate berriak sortzeko ere balio dute. Hori hala baldin bada, arazo larri bat dugu txiki-garriekin. Arazo handi-handi bat.

Begiratu bat izan daiteke, edo telebistiako iragarki horretan ikusi duzuna. Esaldi ustez graziosoa izan daiteke, zuri batere graziarik egiten ez dizun komentario bat. Txiki-keriak dira jende askorentzat, emakume askorentzat ere bai. Gurxi dira egunero, kalean, lanean, autobusean, etxean, eskolan edo tabernan baliko txiki-keriez jabetzen direnak, edo adieraztera ausartzen direnak. Arrazoi asko daude horren atzean, baina adierazpide horrek, hau da, txiki-txiki bihurtzeak ez du batere laguntzen.

Izan ere, mikroa denez, kosta egiten zaigu ikustea, identifikatzea, izen bat jartzea. Ez duzu azaltzen asmatzen zergatik berotzen zaizkizun barniak lankideren batek irribarre egiteko esaten dizunean, «irribarre egizu, neska, politago zaude-eta». Zergatik izan behar duzu polita, zergatik dagokizu zuri munduaren edergarri izatea? Nola esaten zaio zama horri guztiari?

Izendatzenik ez duzunez gero, oharikabearen pasatzen denez gero, nahastu egingo zara, eta baliteke zeure buruari galdetzea zeu ote zaren, auskalo zergatik, begirada, esaldi eta keinu honiei guztiak atarazten alferrik ari dena. Zeurea ote den arazoa, eta ez gizartearena. Bada, bide okerrak helmuga okerretara ematen gaitu beti, eta maiz amildegiaren ertzera.

Lotsatia naiz, kezatuko da bere burua agertzera ausartzen ez den profesional bikaina. Maite nauelako arduratzen da nitaz, pentsatuko du mutil-lagunak eskuko telefonoko mezuak irakurtzen dizkiola dakien nerabeak.

Errealitate faltsu bat sortzen du mikroak, eta, alegiazko horretan, normalak dira emakume-ama, emakume-objektu, emakume-panpina eta gisa bereko hitz-elkarketa guztiak. Zuzenak eta normalak direla ulertzea beste biderik ez dugu, hala ez balira, oso bestelakoa baitzatekeen guztia. Ez zinateteke zeu izango, lotsaren lotsaz, kaleko garbitzaile batek esandako gordinkeria erantzun orduko korrika irten zena. Normala ez balira, hots, aparta edo ezohikoak balira, emakume guztiok zerbit egingo genuke, edo, mahiago bada, zerbit «gehiago» egingo genuke. Normala ez balitz, gizonek ere, gizon guztiak ere, zerbit egingo egin dezaketea ikusiko lukete. Txiki-garriak bere helburua bete du, eta lantzean behin **aztoratu**ko zainuen min txikia anestesiatsien ikasiko duzu.

Datorren asteko asteartean puntu morea ikusiko dugu nonahi. Emakumeen kontrako biolentzia salatzea da ikur horren helburu, baina xede berbera duten hamaika ekimenena ere. Egutegiko egun handien egiazko eraginez zalantza asko dudan arren, gaitz erdi-urtean behin, sikiera, ustez mikroa den horrek berez duen eragin **makroa** ikusarazteko balio badu.

LECTORES Y PIRATAS

“Del 58% de los españoles que dicen leer en formato digital, solo el 32% paga las descargas. El restante 68% lo hace de manera ilegal. Leo estos datos en un informe publicado esta semana sobre la crisis en el sector del libro y, en realidad, lo que respondería a mis **impulsos sería** dejar este artículo donde acababan las comillas y que lo terminaran ustedes aportando opiniones. Porque a mí, como les ocurre a muchos autores, esta realidad me descorazona. Quien haga una interpretación mezquina de mi inquietud pensará que si así me siento es porque me va algo en ello, que se me va la pasta. Y eso me descorazona doblemente. Se diría que no hay ahora mismo en España posibilidad de expresar una opinión sin que tu adversario interprete que lo haces por interés. Si dices, por ejemplo, que lo que te preocupa es el nivel cultural de tu país, ¿qué quedas, como una idiota?

No es que no me importen mis derechos, es un logro que sacó a los escritores de pobres o de ser la voz de su amo, pero a estas alturas y habiendo conseguido vivir con **desahogo** de mi oficio puedo afirmar que más allá de la caída de los beneficios me inquieta que en nuestro país no se considere la lectura una actividad cultural por la que merece la pena pagar. Podríamos pensar que este **desmedido** pirateo **ha tenido** como feliz resultado que en nuestro país se haya elevado el nivel cultural, pero ¿y si no fuera así? **Presiento** que la principal satisfacción del que se descarga 1.000 libros gratis, algo más frecuente de lo que creíamos, es el acto en sí mismo de poseer 1.000 copias virtuales de algo que casi seguro no leerá y que se perderá en el ciberespacio en cuanto el individuo pierda el artificio en el que tan feliz se los descargó o se compre uno nuevo. Parecía que la compulsión del consumismo virtual no iba a ser tan feroz como la tradicional por aquello de que el producto no se materializa, pero se está demostrando que al ser humano lo que le gusta es poseer, ni tan siquiera precisa tener en sus manos un objeto precioso, se siente satisfecho con el hecho simplón de acumular sin pagar.

Como mi **empecinado** optimismo no me permite transitar todo el tiempo por el lado sombrío de la calle, me esfuerzo en pensar que hemos mejorado, no en el nivel en sí de piratería (en eso somos los mejores) sino en la posibilidad de expresar lo que pensamos de ella sin miedo a ser linchados en plaza pública como si fuéramos enemigos del pueblo. Así sucedió hace unos años, entre otras cosas, porque los dos partidos que se han turnado en el poder han evitado la impopularidad que suponía el ponerle puertas al campo, de tal manera que cuando los autores defendían en una columna los derechos de autor o un plan eficaz contra la piratería se quedaban solos como perros, desprotegidos y al albur de que les dieran un buen repaso en las redes. No fueron muchos los autores que creyeron oportuno escribir abiertamente sobre un asunto que llamaba al insulto y a la descalificación, pero a nadie se le puede exigir que salga solo al ruedo. Es ahora, al verse el sector editorial herido en sus ganancias, cuando todos entramos a analizar un problema grave que afecta a la primera industria cultural de España; ahora, cuando se evalúa el descenso de las ventas, se estudian los errores; es ahora cuando el autor, diseñador, corrector, editor, librero, ilustrador, distribuidor, todos aquellos oficios que intervienen en el hecho de que usted tenga un libro entre sus manos, ahora, cuando los autores pueden sentirse respaldados por una industria que importa y que está en crisis.

Hijos en propiedad

"¿Qué tal el colegio?", le preguntas al hijo de algún conocido. Y entonces, antes de que ese niño logre vencer su barrera de timidez y contestarte, hay una madre o un padre que responde: "Pues estamos muy contentos porque íbamos un poco flojillos en matemáticas, pero, como nos hemos esforzado, al final, lo hemos sacado. Así que estamos la mar de contentos". Soy muy sensible a la **ñoñería**, cuando escucho ese plural maldito somatizo la gran incomodidad que siento y noto que parpadeo demasiado por no saber bien adónde mirar para escapar de la vergüencilla ajena. Es curioso, ese plural se empleaba cuando los niños eran muy chicos y no sabían expresarse, y bien estaba que así fuera: era una manera de que los niños aprendieran cómo responder a las preguntas de los desconocidos. Lo tremendo es que ahora ese plural que convierte a un hijo en un mero apéndice de sus padres se prolonga en algunos casos incluso cuando la criatura ha comenzado la universidad. Los hijos **se acomodan** a no responder y dejan que sean esos padres inefables los que respondan por ellos. Hay padres que se consideran la mejor influencia para sus hijos. Eso siempre me intriga. ¿En ningún momento se plantean que someter a sus hijos al contraste de otras formas de pensar o de vida no es peligroso sino enriquecedor? Cuando yo era niña, era más fácil que hoy disfrutar de zonas de independencia: la calle, el colegio o los familiares te permitían ir construyendo tu personalidad de manera poliédrica. Si bien en España no es legal educar a los niños en casa, como gustan hacer algunos padres **fanáticos** americanos que no permiten que sus crías respiren el aire del mundo, sí que se ha impuesto en algunas familias el miedo al contagio. Al contagio de otros seres diferentes. Terror a que los niños reciban en la escuela unas ideas opuestas al **adoctrinamiento** casero. O simplemente el temor a que sean informados. Me gustaría saber cuántos de esos padres que se echaron las manos a la cabeza por una asignatura escolar, educación para la ciudadanía, permiten que a sus hijos les eduque un *reality show*, que también contiene un gran principio de educación para la ciudadanía: aquel que defiende que la manera más rápida de ganar dinero consiste en salir haciendo el zángano en la televisión. Me puedo imaginar que para algunos padres debe de ser duro aceptar que ellos no son la mejor influencia sobre la tierra para sus hijos, o, al menos, que no debería ser la única. Pero los padres respondemos a una maquinaria que se oxida pronto: de niños, los hijos nos admiran; de adolescentes, nos cuestionan; de adultos, nos toman cariño y nos llevan la contraria. Y qué tranquilizador es que nos discutan sin amargura, sin **resentimiento**, que sepan que el amor es incondicional y que pueden defender su propio criterio. Cuando así sucede, la relación se vuelve tan dulce como cuando eran niños.

ELVIRA LINDO

1. Determina el tema del texto (1 p.)

.....

2. Señala (1 p.)

- a) La tipología textual (modalidad discursiva).....
- b) El ámbito de uso.....
- c) El género textual.....

3. Teniendo en cuenta el contexto señala, al menos, un sinónimo de las palabras destacadas en negrita. (1 p.)

Ñoñería	
Se acomodan	
Fanáticos	
Adoctrinamiento	
Resentimiento	

4. Escribe, al menos, un ejemplo extraído del texto de (1 p.):

Extranjerismo	
Metáfora	
Diminutivo	
Comparación	

5. Señala la persona, el tiempo, el modo y la voz de las formas verbales subrayadas en el texto: (1 p.)

responde

estaba

ha comenzado

gustaría

6. Explica en veinte líneas tu opinión sobre las relaciones actuales entre padres e hijos (5 p.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hijos en propiedad

"¿Qué tal el colegio?", le preguntas al hijo de algún conocido. Y entonces, antes de que ese niño logre vencer su barrera de timidez y contestarte, hay una madre o un padre que responde: "Pues estamos muy contentos porque íbamos un poco flojillos en matemáticas, pero, como nos hemos esforzado, al final, lo hemos sacado. Así que estamos la mar de contentos". Soy muy sensible a la ñoñería, cuando escucho ese plural maldito somatizo la gran incomodidad que siento y noto que parpadeo demasiado por no saber bien adónde mirar para escapar de la vergüencilla ajena. Es curioso, ese plural se empleaba cuando los niños eran muy chicos y no sabían expresarse, y bien estaba que así fuera: era una manera de que los niños aprendieran cómo responder a las preguntas de los desconocidos. Lo tremendo es que ahora ese plural que convierte a un hijo en un mero apéndice de sus padres se prolonga en algunos casos incluso cuando la criatura ha comenzado la universidad. Los hijos se acomodan a no responder y dejan que sean esos padres inefables los que respondan por ellos. Hay padres que se consideran la mejor influencia para sus hijos. Eso siempre me intriga. ¿En ningún momento se plantean que someter a sus hijos al contraste de otras formas de pensar o de vida no es peligroso sino enriquecedor? Cuando yo era niña, era más fácil que hoy disfrutar de zonas de independencia: la calle, el colegio o los familiares te permitían ir construyendo tu personalidad de manera poliédrica. Si bien en España no es legal educar a los niños en casa, como gustan hacer algunos padres fanáticos americanos que no permiten que sus crías respiren el aire del mundo, sí que se ha impuesto en algunas familias el miedo al contagio. Al contagio de otros seres diferentes. Terror a que los niños reciban en la escuela unas ideas opuestas al adoctrinamiento casero. O simplemente el temor a que sean informados. Me gustaría saber cuántos de esos padres que se echaron las manos a la cabeza por una asignatura escolar, educación para la ciudadanía, permiten que a sus hijos les eduque un *reality show*, que también contiene un gran principio de educación para la ciudadanía: aquel que defiende que la manera más rápida de ganar dinero consiste en salir haciendo el zángano en la televisión. Me puedo imaginar que para algunos padres debe de ser duro aceptar que ellos no son la mejor influencia sobre la tierra para sus hijos, o, al menos, que no debería ser la única. Pero los padres respondemos a una maquinaria que se oxida pronto: de niños, los hijos nos admiran; de adolescentes, nos cuestionan; de adultos, nos toman cariño y nos llevan la contraria. Y qué tranquilizador es que nos discutan sin amargura, sin resentimiento, que sepan que el amor es incondicional y que pueden defender su propio criterio. Cuando así sucede, la relación se vuelve tan dulce como cuando eran niños.

ELVIRA LINDO

1. Determina el tema del texto (1 p.)

.....

2. Señala (1 p.)

a) La tipología textual (modalidad discursiva).....

b) El ámbito de uso.....

c) El género textual.....

3. Teniendo en cuenta el contexto señala, al menos, un sinónimo de las palabras destacadas en negrita. (1 p.)

Ñoñería	
Se acomodan	
Fanáticos	
Adoctrinamiento	
Resentimiento	

4. Escribe, al menos, un ejemplo extraído del texto de (1 p.):

Extranjerismo	
Metáfora	
Diminutivo	
Comparación	

5. Señala la persona, el tiempo, el modo y la voz de las formas verbales subrayadas en el texto: (1 p.)

responde

estaba

ha comenzado

gustaría

6. Explica en veinte líneas tu opinión sobre las relaciones actuales entre padres e hijos (5 p.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

TONTA.

No más muertes por petróleo. Ahora, cuando la oposición a la directiva de retorno ha convertido a tantos europeos en **ingenuos** desinformados y en demagogos irresponsables, recuerdo estas palabras, no más muertes por petróleo, escritas en todos los idiomas y **coreadas** por personas que, hace algunos años, merecieron las mismas descalificaciones por parte de quienes asumieron, con plena información y responsabilidad, la bienintencionada iniciativa de una guerra. Y lo recuerdo ahora porque, por fin, Irak ha puesto a disposición de las multinacionales de Occidente sus reservas de petróleo, las terceras en importancia del planeta, en plena crisis energética. No más muertes por petróleo.

A mí, lo que me gustaría de verdad es ser tonta. Creer que Bush creía que Sadam Husein tenía armas de destrucción masiva. Creer que Aznar y Blair le acompañaron en su buena fe. Creer que la situación en Irak es hoy mejor que antes. Creer que la liberalización del petróleo iraquí no tiene nada que ver ni con la guerra de entonces ni con la paz de ahora, esa paz **repleta** de bombas, de hambre, de miseria, de suicidas, de epidemias, de viudas, de huérfanos, de muertes, y muertes, y más muertes sin fin, en la que los generales estadounidenses se afirman con orgullo **victoriosos**. De verdad que me gustaría creérmelo, aunque sólo sea porque Repsol es una de las empresas que van a competir por el sangriento botín de aquella **cruzada** emprendida a favor de la democracia y los derechos humanos del pueblo iraquí.

Claro que, quizás, ni siquiera la estupidez sería suficiente. Porque hasta si yo fuera tonta, pero tonta de remate, me preguntaría cómo es posible que los libertadores de un pueblo oprimido lo arrasen primero para arrebatarse su riqueza después. Y eso me convertiría en una ingenua desinformada, una demagoga tan irresponsable como si fuera lista.

Almudena Grandes.

1. Determina el tema principal del texto y las ideas subyacentes. (2p)
2. Señala: (1 p)
 - Tipología textual
 - Ámbito de uso
 - Género textual
 - Función predominante del lenguaje
3. Teniendo en cuenta el contexto, señala, al menos, un sinónimo de las palabras destacadas en negrita: (1 p)

- ingenuos
- coreadas
- repleta
- victoriosos
- cruzada

4. Señala la persona, el tiempo, el modo y la voz en la que se encuentran las siguientes formas verbales el texto:
(1 punto)

FORMA	PERSONA	TIEMPO	MODO	VOZ
ha convertido				
asumieron				
creía				
arrasen				
convertiría				
fuera				

5. Redacta tu opinión sobre el texto en 20 líneas.

LA VIDA DULCE.

Henos aquí en mitad de la canícula y quizá de nuestras vacaciones. O sea, justo en esos días con los que soñamos el resto del año. Un tiempo de sensualidad en el que decidimos mimar nuestro cuerpo: la gozosa pereza de levantarse tarde, el placer de comer y beber con cierto exceso, el gustito de sentir la frialdad del agua por encima de nuestra piel recalentada. Todo perfecto, salvo por esa tonta **tendencia** que padecemos los humanos a sentirnos insatisfechos con lo que tenemos y a fastidiarnos el presente con cualquier **fruslería**. Como decía John Lennon, la vida es eso que sucede mientras nosotros nos dedicamos a otra cosa.

Y esa otra cosa puede ser una estupidez. El otro día vi a una chica treintañera en una playa cubierta con una camisola hasta las rodillas. "¡Que no, que no me quedo en bañador, que estoy muy gorda!", decía con **exasperación** a sus amigas. No sé qué está pasando en España con el cuerpo: somos el primer país de Europa y el tercero del mundo en operaciones de cirugía estética. Se diría que no conseguimos aceptarnos como somos. Por añadidura, la **obsesión** por la delgadez es un malentendido mundial. Hace unos meses, una revista femenina australiana publicó las fotos de cuatro chicas con tipos distintos y los lectores tuvieron que elegir el cuerpo ideal. La mayoría de los hombres eligieron a una joven que había sido descrita como "con sobrepeso" por el 85% de las mujeres. Y la modelo que recibió la gran mayoría de los votos femeninos sólo obtuvo un 19% de los votos masculinos: la chica era un espárrago. No sabemos vernos, de la misma manera que no sabemos **apreciar** el presente en toda su riqueza e intensidad. ¿Un cuerpo gordo? No, un cuerpo sano, una realidad apacible, un momento feliz. Déjate de pamemas y disfruta el regalo de esta vida dulce que te late en las venas. Porque luego se acaba.

Rosa Montero.

1. Determina el tema principal del texto y las ideas subyacentes. (2p)
2. Señala: (1 p)
 - Tipología textual
 - Ámbito de uso
 - Género textual
 - Función predominante del lenguaje
3. Teniendo en cuenta el contexto, señala, al menos, un sinónimo de las palabras destacadas en negrita: (1 p)

- Tendencia
- Frustración
- Exasperación
- Obsesión
- Apreciar

4. Señala la persona, el tiempo, el modo y la voz en la que se encuentran las siguientes formas verbales el texto: (1 punto)

FORMA	PERSONA	TIEMPO	MODO	VOZ
padecemos				
vi				
diría				
eligieron				
era				

5. Realiza un esquema con las ideas principales y secundarias. A continuación, un resumen que incluya todas las ideas esenciales del texto.
6. Redacta un artículo de opinión sobre el texto de 20 líneas.

Zelula amak, zientzia eta etika

Zelula amen ikerketek itxaropen handia piztu dute. Baina itxaropen horiek neurri batean bakarrik ari dira betetzen; batetik halako ikerketek epe luzerako emaitzak izaten dituztelako, eta bestetik, ikertzaileek **oztopo** ugari gainditu behar izaten dituztelako ikerketak egiteko.

Oztopo horietako batzuk teknikoak dira, eta beste batzuk, ordea, etikoak. Hauen artean beharbada, enbrioia **erabilerak** eragiten du kezka eta eztabaida handiena. Zelula ama ahaltzuenak eta baliagarrienak enbriotik erazten dira, eta, horren ondorioz, enbrioia, suntsitu egiten da. Eta hori onartezina da gizartearen sektore batzuentzat.

Enbrioia **suntsitzea** ez da, ordea, etikoki eztabaidagarria den alderdi bakarra. Zelula amen ikerketetan erabiltzen diren zenbait teknikak ere eragiten dute nolabaiteko kezka, besteak beste, obulo-emateak eta klonazioak.

Edonola ere, lehen ere jarri izan dira aurrez aurre zientzia-aurrerapenak eta etika: transplanteak, *in vitro* ernalkuntzek, energia nuklearrak, pertsonekin egiten diren proba klinikoek...

Kasu guztietan, etika eta legediak zehaztutako bidetik egiten dute aurrera ikertzaileek. Eta gauza bera gertatzen da zelula amen auzian. Areago, berek eskatzen dituzte lege eta arau garbiak eta bioetikarien laguntza, ikerketak berme osoarekin egin ahal izateko. Adibidez, Britainia Handiko bi ikertzaile-taldek eskatuta egiten dute **herrialde** hartan enbrio hibridoak gaineko legea. Hemen ere, bi adituek, ikertzailea bata, Maria Vivanco, eta bioetikaria bestea, Itziar Alkorta, bi arloen arteko elkarlana ezinbestekoa dela sinesten dute. Gizartearen mesederako.

Elhuyar Aldizkaria

1. Testua sorrarazi duen komunikazio egoeraren ezaugarriak deskribatu. Non publikatu da?, zein dira igorlea eta hartzailea? (1 p.)

Non	
Igorlea	
Hartzailea	

2. Erantzun lerro batean zein den testuaren gaia (1 p.)

--

3. Idatzi testuan azpimarratutako hitzen sinonimo bana: (1 p.)

oztopo	
erabilerak	
suntsitzea	
herrialde	

4. Ideia nagusiak adierazi eskema baten ierarkizatuz. (2 p.)

5. Idatzi 10 lerroko testu bat, argudioak emanez, gai honi buruz: aurrerakuntza zientifikoak etika kontuan hartu behar du? (5 p.)

AUTOMATEK EZ DUTE IRAKURRI BEHARRIK

Diru-fabriketarako beharginak prestatzen dituzten ikastegietako ikasketa-eskeintzei erreparatuz, jende-zientziak ikasten oso denbora gutxi ematen dutela konturatu ginen, **lexikoaren** erabilera ez sexista erabiltzen ikasi **guran**. Eta konturatu ginen honek jende-zientzietan literatura zer izan litekeen **hausnartzeko** ez dutela teknologia berrietan oinarritutako makinari asmatu, literaturari ez lioketela kalitztezeko ezta ere “L” ziurtagiria oparituko.

Hasiberriak aukera gutxi. Eta orduan irakurtzen dugu editoreak, argitaletxeak, liburuzainak eta idazleak kexu direla euskaldunek ez dutelako irakurtzen, argitaratzen den literatura “arina” dela, edo horraikoa “astuna”. Orduan, irakurtzeak zer balio duen **galdetzen** diogu elkarri, zertarako irakurri behar dugun. Eta batek dio akaso prozesua bera ez dugula ulertzen, akaso irakurtzea beste batek idatzitakoari hitzez hitz jarraitzeari deritzogula, akaso ez dugula irakurlearen parte-hartze zuzena beharrezkotzat jotzen ezta **gogoan** hartzen ere, izan ere idatzita dagoenari irakurleok ematen diogula esanahia, irakurtzen dugun testuinguru eta sasoiari. Asko dakienak erantzuten du hobeto bizitzeko irakurri behar dugula, informazioa **iragazten** laguntzen digula, aukeratzen jakiteko beharrezkoa dela, jendartearen harremanak gozatzeko baliagarria dela eta, batez ere, ez garena zein ez duguna amesteko bideak **zabaltzen** dizkigula. Orduan, ondorioak ateratzen adituak bukatu du gogoeta: “Irakurtzen umetan eta gaztetan ikasi behar da helduaroan izaki arrazionalak izango bagara. Irakurriz ikasten dugu idazten eta hitz egiten. Baina denbora eskaini behar zaio eta egun, denborari ez zaio dirua besterik eskaintzen. Urgentzia hobesten dugun garai hauetan zaila da pentsatzen ikastea, hau da, jakitea nork esaten digun zer, noiz, zergaitik eta zertarako. Urgentzia gizartearen **pandemia** da, urduritasunak bizi gaitu eta **abiadurak** aurrera hartu digu. XIX mendean irakurzeari emandako garrantzia mende bakar batean irentsi dute zinemak zein telebistak. Irudiak. Zein izan zen irudi batek mila hitzek baino gehiago balio duela esan zuen telebistako produktorea?”

Gogoetaren **aitzindariak** Unibertsitateko ikasle ohiak euren makinetan irudikatu ditu: lau errelebotan lanean, zortzi ordu edo gehiago, lanetik irten ostean inkesta ofizialak erantzuten eta demokratikoki estatistiketan EAEko gazteen hiru kezka nagusiak materialak direla erantzuten; jakin gura lukete zelan dauden pisuak Obaban.

1. Testua sorrarazi duen komunikazio egoeraren ezaugarriak deskribatu.

Non publikatu da?

Nori zuzentzen zaio?

Testu mota?

Publikazioaren zein ataletan?

2. Erantzun lerro batean zein den testuaren helburua.

3. Idatzi testuan beltzaz agertzen diren hitzen sinonimo bana:

- ❖ lexikoaren
- ❖ guran
- ❖ hausnartzeko
- ❖ galdetzen
- ❖ gogoan
- ❖ iragazten
- ❖ zabaltzen
- ❖ pandemia
- ❖ abiadurak
- ❖ aitzindariak

4. Ideia nagusiak adierazi eskema baten ierarkizatuz.

5. Idatzi 15-20 lerroko TESTU BAT irakurketa suspertzeko ideiak proposatuz ikasleei.

GURE MUNDUAREN SEIGARREN IRAULTZA

Gure mundua aldatu nahi badugu, eta are gehiago, aldatu beharra dagoela konturatu eta konturarazi nahi badugu, aspaldian **eratu** eta errotu den kultura zikoitz bat desegiten hasi beharra dago: oferta ekonomikoaren kultura.

Aski da eskaparateak begiratzea, lagunekin hitz egitea, tabernan jendearen hitzak entzutea, kultura horrek gure duintasunari eragiten dion hondamenaz jabetzeko.

Jadanik ia inork ez du bidaiatzen nahi duen tokira, baizik eta bidai agentziek merkeena jartzen diguten lekura. Edozeini entzungo diozu esaten: "*Sekulako oferta aurkitu dut Italiara joateko*", "*baina zuk hara joan nahi zenuen?*", "*ez, baina horixe zegoen merkeena*".

Ezagutu dut jendea garai batean pisua erosi zuena gero asko garestituko zirelako, ez behar zuelako, alegia, eta hain zuzen ere, inoiz hara bizitzera joan ez zirenak.

Bada jendea liburu bat erostera joan eta, hura ez, baizik eta ofertan zeuden beste hiru erosita datorrena etxera. Gizarte honetan urtaroak beherapenekin batera hasten dira; erosketa handien aroek hartu dute naturaren lekua, nahiz eta gero denak naturaren "*lagun*" bezala agertzen diren.

Oferta ekonomikoaren kulturaren **gailur** horiek urte osoan erosketaren amua etengabe dakarkigun itsaso batean dabilta igeri, eta gu gara amu horiek irensten dituzten arrainak: behar ez ditugun gauzak erosiz, nahi ez ditugun gauzak eginez dirua aurrezten dugula sinesten dugu, baina gure askatasuna oso merke saltzea besterik ez dugu lortzen.

Enpresek ez dituzte oferta hauek gure **mesedetan** egiten, guregan etengabe erosten jarraitzeko dependentzia sortzeko baizik; euren etorkizuna **bermatzen** dute horrela, gurea izorratuz. Gure desioak manipulatzeko dituzte, benetan zer nahi genuen ahantz dezagun, euren nahi dutena desia dezagun. Gure bizitza oferta batetik bestera doan tartean itotako **grina** bat baino ez da. Dirua aurrezten dugula pentsatuz gero eta behar artifizial gehiago geureganatzen goaz urtez urte.

Oferta ekonomikoaren kultura hau suntsitzen hasten ez bagara, berak suntsituko gaitu gu.

1. Testua sorrarazi duen komunikazio egoeraren ezaugarriak deskribatu.

Non publikatu da?

Nori zuzentzen zaio?

Testu mota?

Publikazioaren zein ataletan?

2. Erantzun lerro batean zein den testuaren helburua.

3. Lerro batean gehienez idatziaren gaia adierazi

4. Ideia nagusiak adierazi eskema baten ierarkizatuz.

5. Idatzi testuan beltzaz agertzen diren hitzen sinonimo bana:

- ❖ eratu
- ❖ gailur
- ❖ bermatzen
- ❖ mesedetan
- ❖ grina

6. 15-20 lerroko testua idatzi gai hau garatuz: "Ardiak bezala artaldean goaz"

Bizi itxaropena

BIZI-ITXAROPENA

“Bizi-itxaropena mugara iristen ari al da?” Galdera honekin hasten dute Jim Oeppen eta James W. Vaupel ikertzaileek duela aste batzuk Science aldizkarian argitaratu duten kazirria nik daukat gogoia demografiari buruzko artikulua. Beren ondorioak honela laburbiltzen dituzte: "Askok hala uste dute, baina datuek besterik erakusten dute". James W. Oeppenek Populazioaren historia irakasten du Cambridgeko Unibertsitatean; James Vaupel, berriz, Max Planck Demografia Institutuko kidea

Hona hemen lehen datua: bizi-itxaropena urteko hiru hilabete igo da azken 160 urteetan, bizi-itxaropen handiena duten herrialdeetan. 1840an Suediako emakumeek 45 urteko bizi-itxaropena zuten; egun, aldiz, Japoniako emakumeena –berau da handiena– 85 urtekoa da. Munduko bizi-itxaropenaren batez bestekoa, berriz, bikoiztu¹ egin da azken bi mendeetan: 25 urte eskasetatik gizonetan 65 eta emakumeetan 70 urtera pasatu da. ESTEBAN KACHONDO

“Bizi-itxaropenaren gorakada izugarria lineala izan da azken 16 hamarkadetan, bai emakumeetan, baita gizonetan ere”, diote harrিতuta Oeppenek eta Vaupelek. “Badirudi bizi-itxaropena ez dela ari mugara hurbiltzen. Muga egongo da”, dio Oeppenek “baina ez dakigu non dagoen. Oraindik ez gara iritsi. Mugatik gertu² egongo bagina, Japoniako emakumeen bizi-itxaropena oso motel hasiko litzateke, baina ez da hori gertatzen”.

Oeppen eta Vaupelek aurreikusten dutenez, joera hori etengabekoa³ da eta, egonkorra denez gero, logikoa litzateke horrela segitzea, hau da, bizi-itxaropena bi urte eta erdi inguru igotzea hamarkada bakoitzean.

Hala ere, betikotasunetik urrun gaudela aitortzen dute. Bizi-itxaropenaren urteroko gorakada apalak ez dira inoiz iritsiko hilezkortasunera⁴. Ehun urte betetzea, ordea, arrunta izango dela diote.

Oeppen eta Vaupelek diotenez, bizi-itxaropenak mugak dituela sinesteak agintarien erabakietan badu eragina, bizi-itxaropenaren aurreikuspenak erabiltzen baitira etorkizuneko pentsioak, osasun laguntzak eta hainbat behar sozial aurreikusteko. Bizi-itxaropenaren urte batzuetako hazkundeak sekulako aldaketak eragiten ditu pertsona zaharren eta oso zaharren kopuruan, etorkizuneko beharrak izugarri handituz. Gaur egungo joerak jarraituz gero, Ameriketako Estatu Batuetako emakumeen bizi-itxaropena 92,5 eta 100,5 urteren artean egongo da 2070ean, Gizarte Segurantzak aurreikusitako 83,9 urteak baino dezente gehiago.

1 bikoiztu: bi aldiz handiago egin

2 gertu: hurbil

3 etengabeko: etenik ez duena, jarraitua dena

4 hilezkor: ezin hil daitekeena (hilezkortasun: hilezkor denaren nolakotasuna)

5 hazkunde: haztea, handitzea

1. Erantzun galdera hauei: (2 p.)

- a. Zein da Oeppen eta Vaupelen artikulua gaia?
- b. Hilezkortasunera iritsiko al gara inoiz?
- c. Nolako eragina du agintarien erabakietan bizi-itxaropenaren gorakadak?
- d. Non dute bizi-itxaropen handiena, Japonian ala Estatu Batuetan?
- e. Estatu Batuetako Gizarte Segurantzak nolako bizi-itxaropena dauka aurreikusita?

2. Azal ezazu zein den testu honen gaia. Egin laburpen bat. (2 p.)

3. Eman itzazu beste modu batean testuan ageri diren azpimarratutako esaldi horiek. Horretarako, parentesi artean ematen zaizun hitza (forma horretantxe) erabili behar duzu, esaldia beste modu batera adierazteko. Eta ematen duzun ordainak eta testuko esaldiak funtsean adiera bera izan behar dute (1 p.).

a. "Bizi-itxaropena mugara iristen ari al da?" Galdera honekin hasten dute Jim Oeppen eta James W.Vaupel ikertzaileek beren artikulua (den)

b. Badirudi bizi-itxaropena ez dela ari mugara hurbiltzen (dirudienez)

c. Gaur egungo joerak jarraituz gero, Ameriketako Estatu Batuetako emakumeen itxaropena 92,5 eta 100,5 urteren artean egongo da 2070ean (ba...)

B. Idazlana. (5 p.)

Azal ezazu, hogeit hamarretan, bizi-itxaropenean gertatzen ari den aldaketaz duzun iritzia: nora goazen, gizartean gertatzen diren aldaketak (zaharrak gero eta ugariago, esaterako), pentsioen arazoa; hirugarren munduan eta lehen munduan gauzak nola diren, eta abar.

POBREZIA GASTEIZEN

Duela urte batzuetatik hona, Gasteizko "Udal Gobernuaren" politika, pixkanaka baina gero eta azkarrago, gizarte **ongizatea** bultzatzen ari da, bai behintzat ongizate hori **bermatzen** duten oinarrizko eskubideez goatzeko aukera dugun sektoreontzat. Esaterako, hezkuntza, lana, etxebizitza eta osasuna dira ongizate hori. Badira, halere, egoera kaltetuagoan dauden herritar sektoreak: emakumeak, gazteak, etorkinak, lanerako eskubiderik ez dutenak edo etxea erosi ezin dutenak, administrazioen eta espekulatzailen arteko konplizitatezko politika dela eta; aipatutako sektore sozialak baztertu egiten ditugu pixkanaka, eta sotiltasunez bada ere, ez diegu uzten gure hiri honetan ongizatearen zirkuluan gaudenon baldintza beretan bizitzen.

Bazterturiko gizarte sektore horietan, gehien-gehienek diru estutasunak dituzte hilabetearen amaierara iristeko; kasu batzuetan, soldata izugarri murriztak dituzte; beste batzuetan, berriz, azpienplegetan eta autoesplotazio baldintzetan egiten dute lan, eta beste batzuek etorkin asko edo etxeoandre asko esklabotasun hutsean bizi dira, ezkutuko ekonomian edo jardueratzat hartzen ez den produkzio ekonomian. Baztertutako sektore horien barnean miseria gorrian daudenek beharturik ikusten dute beren burua gizarte larrialdietarako laguntzeara jotzeko, prekarietatean betiere, eguneroko iraupenari aurre egin nahi badiote. (...)

Nolanahi ere, egungo "Udal Gobernuak", gobernu txar horrek, hiriko sektore aberatsenen baldintzak hobetzen dituzten **azpiegitura** eta ekipamenduak soilik bultzatzen ditu geure zergak baliatuz; hots, bere bezero politikoei egiten die mesede. Kontsumoan oinarritutako hiri eredua indartzen dute, eta itxurazko ongizate hori laguntzen dute: alegia, gutxi batzuek gehiago handi baten lan prekarioari esker bizitzeko eredu sozioekonomikoa. Orain, pobreziaren aurkako benetako eraso gertatzen ari da: sektore baztertuenak gure hirian gizarte larrialdietarako laguntza jasotzen duten 3.000 pertsona horiek miseriarik gorrienera bultzatuko dituzte eta, ez dezagun ahaztu, Eusko Jaurlaritzaren laguntzarekin laguntzen diru murrizketa nabarmenak direla medio.

Bi aukera izango dituzte soilik: batetik, emigratzea, pobrea izatea galarazita dagoen herri batean bizi direlako eta jabeak aberasten gaituen alokairu handiak ordaintzeko gai ez direlako: bestetik, berriz, bizimodua kalean egitea, eta kalea gero eta pribatizatuagoa dago: kalez kaleko salerosketa edo edozein jarduera marginal eragozteko gero eta polizia gehiago eta hobeto hornituak daude. Polizia hori milioika euro ordaintzen dugu, eta kalea lanerako edo kontsumorako leku soil bihurtu dute, udaleko agintariek hala aginduta; aterperik gabeko behartsuek ez dute inolako lekurik. Polizia ahaleginduko da gatazka sozialaren ondorioak ezkututzen eta zapaltzen, baita hiriaren ordenarik gabeko

itxura ere desagerrarazten ere; jarrera horrek guztiz umezurtz uzten ditu gizarteko sektore baztertuenak.

Gasteizen bizi garenontzat zera da lotsagarriena: geure Udalak erabilera politikoa egiten duela pertsona baztertuekin beste alderdiekin lehian sartzeko, bere tradizio solidarioari muzin eginez, herritarrei bizkarra emanez eta pobrezia merkatazritza bihurtuz; (...) Bada, ordea, gauza larriagorik:ezer ez daukatenak erabiltzea batak besteari kargu hartzeko arma politiko gisa. Hori bai, gero ez dute gizalegezko erreparorik izaten mezetara joan eta behartsuen alde otoitz egiteko, Zurikeria benetakoa. Beste persona batzuok, berriz, behartsuei esker zerua irabaztea bezain helburu duinik ez dugunok, elkarretaratzea egingo dugu, gizartearen babes falta eragiten duen politika basati hori salatzeke. Gaur izango da, eguerdiko hamabietan, Posta kaleak Plaza Berriaren sarrerarekin bat egiten duen lekuan.

CESAR MANZANOS BILBAO

SOZIOLOGIAKO DOKTOREA

1. Testua sortu den egoera komunikatiboaren ezaugarriak deskribatu eta arrazonatu zeure erantzuna: non argitaratu da? Nori zuzentzen zaio?, zer da, azalpena, narrazioa, edo argudioa?, zein testu-tiporekin identifikatzen duzu?

2. Identificatu testuaren helburua.

- A Deskribatu behartsuen egoera Gasteizen.
- B Salatu Gasteizko Udal Gobernuaren behartsuekiko politika.
- C Argudiatu laguntza sozialak bideratzeak gizartearentzat duen garrantzia.
- D Deitu manifestaldi batera.

3. Laburtu esaldi bakar baten bidez pasarte bakoitzaren oinarritzko ideia.

- 1. Pasartea
- 2. Pasartea
- 3. Pasartea
- 4. Pasartea
- 5. Pasartea

PERPAUS ELKARTUAK

Informazio hau guztia **Hiru.com-etik** aterata dago.

PERPAUS ELKARTUAK

Perpaus bakunak konbinatu egin daitezke, perpaus elkartuak osatuz. Perpausak elkartzeko hiru bide ditugu: **alborakuntza, juntadura eta menderakuntza**.

Perpaus bakunak eta elkartuak testu osoak eratzeko konbinatzen diren heinean, elkarketa desberdinak aurki daitezke ere, bai izaera semantikodunak eta baita jite testualekoak ere (lokailuen edo marka testualen sartzeari). *Niri ez zait gustatu. Joni, ordea, izugarri gustatu zaio.*

- **Alborakuntza** perpausak inolako loturarik gabe kateaturik egotea da: *Koldo bulegora joan da; ni etxean geratu naiz.*
- **Juntadura** maila gramatikala bereko perpausak elkartzean datza baina; perpaus bakoitzak bere autonomia mantentzen du. Perpausa mota hauek loturazko juntagailu edo lokuzioen bidez elkartzen dira: *Koldo bulegora joan da eta ni etxean geratu naiz.*
- **Menderakuntza** perpaus bat beste batean txertatzean datza; beraz, perpaus nagusia eta mendekoa izango ditugu. Menderakuntzan menderagailuak ditugu perpausak lotzeko, hau da, atzizkiak: *Anak umea gaixorik dagoela esan du.*

Alborakuntza

Alborakuntza, elkartzen diren osagaiak elkarren ondoan jartzean datza, inolako loturarik gabe baina beren arteko lotura semantikoa izanik. Bi alborakuntza mota bereizten dira:

- **Alborakuntza hutsa:** *Ni ohera noa; oso nekatuta nago.*
- **Errepikapen bidezko alborakuntza:** osagai bietan egitura bera edo nolabaiteko lotura daukaten osagaiak errepikatuz gauzatzen dena. Emendiozko alborakuntza: *Ez du lanik egiten, ez besteei uzten.*

Juntadura

Juntadura maila bereko perpausak elkartzean datza. Juntadura normala juntagailuen bitartez bideratzen da. Juntagailuak hitz solteak dira (*eta, baina, baizik...*), eta juntatzen dituzten osagaien artean kokatu ohi dira. Bestalde, juntagailuak, lokailuak ez bezala, ezin dira metatu: nekez ikusiko ditugu juntagailu bi elkarren segidan.

Emendiozko juntagailuak

Emendiozko juntagailuek, maila bereko osagaiak lotzen dituzte, baina osagaiak gehituz edo batuz. Emendiozko juntadura normalean *eta* juntagailuaren bidez gauzatzen da.

Formari dagokionez, euskara batuan *eta* juntagailua osorik idatzi behar da, *ta* eta *da* laburdurak ahozko hizkuntzarako utziz. Kokaguneari dagokionez, *eta* azken juntagaiaren aurrean jartzen da, salbuespenak salbuespen.

Eta juntagailua erabiliz gero, emaitza, aditzari dagokionez, plurala da. Ezagunak diren osagaiak ezaba daitezke; hala ere, batzuetan anbiguotasuna sortzeko arriskua dago.

Juntagailu hautakariak

Juntagailu *hautakariak* bi juntagai edo gehiagoren arteko aukera edo hautaketa adierazteko erabiltzen ditugu. Juntagailu hautakari erabilienak honako hauek dira: *edo*, *edota*, *ala*, *nahi(z)* eta *zein*.

- **Edo**: maila guztietako osagaiak elkar ditzake; oro har, adierazpen perpausetan agertzen da. *Edo* juntagailuarekin aditza beti singularrean jarri behar da, salbuespenak salbuespen.
- **Edota**: (*edo+eta*): *Edo* juntagailuaren parekoa da. Edonon erabil daiteke, sinonimo eta zenbatzaileen artean izan ezik.
- **Ala**: maila guztietako osagaiak batzen ditu. Galde perpausetan eta zehar galderetan agertzen da, maizenik. Oro har, kontrako aukerak adierazten ditu, eta normalean, aditza singularrean jarri behar da, nahiz eta batzuetan pluralean azaldu.
- **Nahiz / zein**: Perpausak baino atal txikiagoak batzen ditu. Gehienetan orobatasuna adierazten du, hau da, hiztunari berdina zaio bata ala bestea.

Juntagailu aurkariak

Juntagailu aurkariak bi osagaien arteko aurkaritza adierazteko erabiltzen dira. Bi aurkaritza mota ditugu, aski desberdinak:

- **Baina** motakoak: Juntagailua hau ez da erabateko aurkaritza. Era guztietako perpausak batzen ditu, eta osagai komunak ezaba daitezke bigarren juntagaian: *Ez da merkea*, **baina** polita da.
- **Baizik eta** motakoak: Lehenengo juntagaia ezezkua da, eta bigarrenak ezeztapen hori baieztatzen du: *Ez da merkea*, *garestia* **baizik**.

Hainbat juntagailu daude, euskalkien arabera: baizik, baino, ezpada, baina.... Iparraldean, normalean, baina erabiltzen dute zentzu honetan.

Perpausak elkartzeko bidea. Menderakuntza

Batzuetan, perpaus bat beste baten barruan txertatzen dugu menderagailuez baliatuz. Horrelakoetan menderakuntza erabiltzen ari gara.

Juntagailuen aldean hainbat ezaugarri berezi dituzte menderagailuek:

- Juntagailuak hitz solteak dira, eta menderagailuak, berriz, atzizkiak.
- Juntaduran, maila bereko perpausak elkartzen dira; menderakuntzan, berriz, perpaus nagusia eta menpekoa ditugu.
- Juntaduran ez dago ia mugikortasunik, baina menderakuntzan, mugikortasuna dago hurrenkeraren aldetik.
- Menderakuntza errekurtsiboa da, hau da, menpeko perpaus baten barruan beste bat txerta daiteke, nahi adina aldiz.

Menderakuntzaren barruan honako multzoak bereiz ditzakegu:

- **Perpaus Osagarriak:** *Amak esan du ez dela etorriko.*
- **Zehar Galderak:** *Jakin nahi dut ea lana egin duzun.*
- **Helburuzkoak:** *Krema ekarri dut zuri emateko.*
- **Kausazkoak:** *Ez da etorri gaixo dagoelako.*
- **Baldintzazkoak:** *Euria egiten badu ez noa.*
- **Erlatibozkoak:** *Ikusi duzun gizona nire aita da.*
- **Denborazkoak:** *Zu etorri zinenean ohean sartu nintzen.*
- **Kontzesiboak:** *Lana gaizki egin arren ordaindu egin didate.*
- **Moduzkoak:** *Zuk esan bezala egin dugu.*
- **Konparaziozkoak:** *Hau espero nuen baino hobeto atera zaigu.*
- **Ondoriozkoak:** *Hain zen altua, non sabairaino heltzen baitzen.*

Perpausak elkartzeko bidea. Lokailuak (praktika)

Testu mailako loturak adierazteko erabiltzen ditugun hitzei *lokailuak* esaten zaie. Lokailuak hitz solteak dira, hau da, ez dira atzizkiak. Juntagailuak ez bezala, metatu egin daitezke; hau da, perpaus berean lokailu bat baino gehiago ager daiteke.

Lokailuak bost multzotan sailka ditzakegu:

- **Emendiozkoak:** aurretik esandakoari zerbait gehitu edo gaineratzeko, adibidez: *bestalde, halaber, orobat, berebat, behintzat, segurik, behinik behin, bederen, bederik.*

- **Hautakariak:** testuan adierazitako gauza edo ideien artean hautatzeko, adibidez: *bestela, osterantzean, gainerakoan, gainontzean, ezpabere*.
- **Aurkaritzakoak:** aurretik esandakoari aurkaritza adierazteko, adibidez: *ordea, berriz, ostera, aldiz, aitzitik, bitartean, artean, alta, alabaina, dena dela, hala ere*.
- **Ondoriozkoak:** testuan zehar esandakoaren ondorio gisako zerbait adierazteko, adibidez: *beraz, bada, hortaz, orduan, honenbestez, horrenbestez, halatan*.
- **Kausazkoak:** testu mailako kausazko loturak adierazteko, adibidez: *izan ere, zeren, ze*.

Emendiozko lokailuak

Emendiozko lokailuak emendatzeko edo gehitzeko erabiltzen dira. Horien artean hauek daude:

- **Ere:** osagai bati egiten dio erreferentzia; honenbestez, ez da autonomia eta ezin da bera bakarrik joan. Betiere aipatutako perpausaren elementu horren atzean eta ondo-ondoan kokatzen da.
- **Gainera:** aurretik esandako zerbait azpimarratzeko. Normalean, mendeko perpausaren hasieran doa.
- **Bestalde:** esandakoa indartzeko, perpausaren edozein lekutan koka daiteke.
- **Halaber, orobat, berebat:** aurretik esandakoari zerbait gehitzeko, perpausaren edozein lekutan doalarik.
- **Behintzat, bederen, behinik behin:** aurretik esandakoari zalantza kutsua eranstea. Ez dira neutroak; hitzunen ustea adierazten dute.

Lokailu hautakariak

Lokailu hautakariak, izenak berak adierazten duenez, gauza edo ideien arteko hautaketa adierazteko erabiltzen dira. Beraz, *edo* eta *ala* juntagailuen baliokideak dira, adibidez:

Ez edan gehiago edo mozkortuko zara.
Ez edan gehiago; bestela mozkortuko zara.

- **Bestela, osterantzean:** bi erabilera nagusi ditu, baldintza eta murriztapena, “*hori alde batera utzita*” esapidearen antzeko esanahia duela. *Esaiozu egia; bestela, haserratuko da.*
- **Gainerakoan:** balio murriztailea edo baldintzakoa. *Jan agudo, gainerakoan ohera eramango zaitut.*
- **Ezpabere, ezperen:** baldintza balioa du, eta beti perpausaren hasieran agertuko da. *Zehaztapen bat egingo dugu, ezpabere, askok pentsa dezakete salbuespen bat dela.*

Aurkaritzako lokailuak

Aurkaritzako lokailuak (*ordea, ostera, aldiz, berriz, aitzitik, hala ere, alabaina, alta, dena dela...*) aldeztetik esandako zerbaitekiko aurkaritza adierazteko erabiltzen dira. Beraz, *baina* juntagailuaren antzekoak dira, adibidez:

Ez dut inoiz ikusi, baina berehala ezagutuko nuke.

Ez dut inoiz ikusi; hala ere, berehala ezagutuko nuke.

- **Ordea, ostera, aldiz, berriz:** antzekoak dira, eta oro har, perpausa hasieran, tartean, zein bukaeran ager daitezke. *Ordeak*, berriz, lekua murriztuagoa dauka.
- **Aitzitik:** lehenengo perpausa ezezkoa denean; bigarren perpausaren hasieran agertuko da.
- **Hala ere:** bigarren perpausaren hasieran kokatuko dugu. *Eta eta baina* juntagailuekin batera maiz agertzen da.
- **Alabaina:** bi adiera har ditzake: aurkaritza eta azalpena.
- **Dena dela:** nolana ere esapiderean baliokidea da eta normalean bi perpausen artean jartzen da.
- **Haatik, horratik:** bi erabilera ditu, alegia, aurkaritzako lokailu gisa ager daiteke edo harridura perpausetan.

Ondoriozko lokailuak

Ondoriozko lokailuak (*beraz, ba(da), hortaz, orduan, halatan, honenbestez, horrenbestez...*) beste lokailu guztiak bezala, ideia eta perpausen arteko lotura adierazteko erabiltzen dira, baina ondorio kutsua gaineratuz. Alegia, jarraian esango dena aurretik esandakoaren ondorioa dela adierazteko erabiltzen dira. Hau dela eta, ilatiboak edo kontsekutiboak esan ohi zaie.

- **Beraz:** dedukzioa egiteko erabiltzen da eta, oro har, bi perpausen artean agertzen da.
- **Bada:** hiru balio dauzka: ondorioa (= *beraz*), kausa (= *zeren*) eta hitz indargarri gida.
- **Hortaz:** beraz baliokidea da.
- **Orduan:** baldintza kutsua du.
- **Honenbestez, horrenbestez, hainbestez:** erakusleetatik eratorriak dira, eta beraz balio bera dute.
- **Halatan, hala:** beraz lokailuaren baliokidea.

Kausazko lokailuak

Kausazko lokailuak (*izan ere, zeren, ze, zergatik, alabaina, ba(da)...*), gainerako lokailu guztiak bezalaxe, ideia eta perpausen arteko lotura adierazteko erabiltzen dira, baina kausa kutsua gaineratzen dute. Nolabait, jarraian esaten dena aurretik esandakoaren zergatia edo azalpena dela adierazten dute.

- ***Izan ere***: perpausaren hasieran ipintzen da, eta beste partikula batzuekin ere ager daiteke.
- ***Zeren***: perpausaren hasieran agertzen da, eta *eta* izaten du, indargarri gisa.
- ***Alabaina***: posizio guztietan ager daiteke.
- ***Bada***: *zeren* lokailuaren parekoa da.

Hiru.com-etik aterata

- See more at: <http://euskaljakintza.com/perpaus-elkartuak/#sthash.pNR3XYVf.dpuf>

Argudio testua

Teoria

Gai bat dela eta, nork bere tesi edo iritzia defendatzeko (eta beste bat/batzuenak baztertzeko) helburuarekin idazten den testua da argudio testua. Argudio testuak dira, esate baterako, iritzi artikulua, eztabaidarakoak... Testu mota honen ezaugarri nagusia subjektibotasuna da, eta tresnak, berriz, *argudioak* dira; hots, testugilearen *iritzia indartzeko erabiltzen diren arrazoiak*.

Hiru atal nagusi ditu argudio testu batek:

1. SARRERA:

Eztabaidaren aurkezpena egiten da bertan. Batzuetan defendatu nahi den tesiaren aipamena ere egiten da. Atal honek 1. paragrafoa hartzen du eta, **Ondorioa** paragrafoarekin batera, testuko atalik laburrena da (150 hitzeko testu batean, 3-4 lerro). Hona hemen 99ko Selektibitateko gaia hartuta eman daitezkeen zenbait sarrera.

Gaia: *Ahozko/idatzizko kulturatik telebistaren kulturara.*

1.1. Gaia testuinguru historiko batean koka daiteke:

- **Duela zenbait urte, Caselli izeneko asmatzaile italiarrak,** berak ezertxo ere jakin gabe, gaur egun gure bizitzaren muinera sartu den munstro ikaragarria sortu zuen. Guk tramankulu hau Telebista izenez ezagutzen dugu egun.

1.2 Gaira hurbiltzeko norberari gertatutakoa erabil daiteke:

- Nori ez zaio gertatu, noizbait, lagunari galdera bat egin eta erantzunik ez jasotzea? **Niri, zoritxarrez, behin baino gehiagotan.**

1.3 Galdera erretorikoen bidez irakurlea gaian sartu:

- Jakina denez, azken bolada honetan ahazko literaturak garrantzia galdu du. Jadanik ez da aitona-amonarik ipuinak kontatzen ikusten. **Zergatik galdu da horren aberasgarria den ohitura hori?**

1.4 Egungo egoera azpimarratuz:

- **Gaur egun telebista denborapasa garrantzitsuenetako bat bihurtu da.** Gero eta ume gutxiago oheratzen da aitak edo amak ipuin bat irakurri ondoren, edo liburu batekin minutu batzuk igaro ondoren. Orain, afalosteko filma ikusi eta gero oheratzen gara.

Sarrera horiek ikusi ondoren, ikus ditzagun atal hau idazterakoan erabil daitezkeen esaldi topiko zenbait. Oso lagungarri gertatuko zaizkizue.

- Gaurkotasun/interes handia du gai honek. Izan ere...
- Orain dela...urte.... Gaur egun, berriz, ...
- Askoren ustez,da. Hala ote da benetan?
- Azaletik/ sakonki ezagutzen dut gai hau, urrunetik/hurbiletik ezagutzen dut eta

Sarreratik garapenera:

Galdera erretorikoez gainera, sarreraren eta hurrengo paragrafoen arteko jauzia egiteko, lotura bat erabiltzen da gehienetan. Hona hemen horietako batzuk:

- Gaia jorratzeko honako puntuak erabiliko ditugu: ...
- Gai hau aztertzerakoan, honako puntuak hartuko ditugu kontuan:
- Pasa gaitetzen, bada, gaia atalez atal garatzera.
- Baina gatozen harira.

2. GARAPENA:

Argudio testuaren muina da atal hau. Bertan biltzen dira artikulugilearen hipotesiak, jarrerak...; bere ideiak defendatzeko erabiltzen dituen arrazoi guztiak, alegia. Baina, kontuz!, hierarkia (mailaketa) baten arabera antolatu behar dira argudioak. Paragrafo bakoitza argudio baten inguruan antolatuta dago, eta **ideia eta argudio bakoitzak paragrafo bat hartzen du** (ideia bat = paragrafo bat).

2.1 Argudiaketa motak:

2.1.1 Autoritate argudioa:

- Pertsona, elkarte edota erakunde baten iritzia erabiliz, artikuluko tesia sendotzeko erabili ohi dugu argudiatze modu hau.

Adibidez: *Munduko zientzialari jakintsuenek diotenez,...*

2.1.2 Irakurlea eta idazlea talde bereko:

- Artikulugileak bere pentsaera beste askorena dela agertzen du. Pluraleko lehen pertsona, gu, azpimarratzen da argudiatze mota honetan.

Adibidez: *Motorzaleok badakigu kaskoa beharrezkoa dugula.*

2.1.3 Adibide bidezkoa:

- Iritziak argiago, ulergarriago, eta, aldi berean, pisu handiagoko egiten dituen argudiatzea dugu hau.

Adibidez: *Esate baterako, zein gurasok mugatzen du telebista aurreko egonaldia?*

2.1.4 Tesien kontrajarpena:

- Norbere eta besteen tesiak eztabaidatuz, arrazoizko tesi bat proposatu bukaeran.

Adibidez: *Telebista bidez ez omen da ezer ikasten, baina egia da dokumental ederrak ere ematen dituztela.*

2.2 Testuaren batasuna

Testuak barne lotura izateko, elementu hauek erabiliko ditugu: **antolatzaileak** (*lokailu-juntagailuak*) eta **erreferentzi baliabideak**.

2.2.1 Antolatzaileak:

Testua eta arrazonamenduaren haria bideratzen dute. Kontsultatu ondorengo antolatzaile bildumak:

- [Antolatzaileen zerrenda 1](#)
- [Antolatzaileen zerrenda 2](#)

2.2.2 Erreferentzi baliabideak:

Testuan agertutako elementu bat beste era batera aipatzeko moduak dira. Guk ordezkapena eta pronominalizazioa hautatu ditugu:

Ordezkapena:

Zerbait modu ezberdinez aipatzea da. Ordezkapenaren bidez, elementu bat behin eta berriro ez errepikatzea lortzen dugu.

Adibidez:

Ordezkapenik gabe	Ordezkapenekin
Oso une larriak igarotzen ari da Maradona . Azken hiru egunak Montevideoko ospitale batean igaro ditu Maradonak . Medikuak dioenez, bihotz gaixotasunak jota dago Maradona , urteetan kokaina hartzeagatik.	Oso une larriak igarotzen ari da Maradona . Azken hiru egunak Montevideoko ospitale batean igaro ditu izar argentinarrak . Medikuak dioenez, bihotz gaixotasunak jota dago futbolari ospetsua , urteetan kokaina hartzeagatik.

Ikusten duzuen bezala, ordezkapenak irakurketa arinago eta atseginago bihurtzen du.

Pronominalizazioa:

Izenordain eta aditzondoanak bereiziko ditugu.

- **Izenordaina:** izenordaina berriro ez errepikatzeko, *hau, hura, bera, hauek...* erabiltzen ditugu erreferentzia egiteko.

Adibidez: Kepa eta Durangoko lagunak bi trenetan etorri dira: **hura** hiruretan eta **haiek**, berriz, bostetakoan.

- **Aditzondoa:** gehienbat aurretik aipatutako lekuren bati egiten dio erreferentzia (han, bertan...)

Adibidez: Txikitan sarriago joaten ginen herriko plazara. **Han** elkartzen ginen koadrilako guztiak eta **bertan** igaro genituen unerik zorionsuenak.

3. KONKLUSIO EDO ONDORIOAK

Argudio testuaren azkeneko paragrafoa hartzen du. Atal honek bi helburu ditu funtsean: batetik, testuan zehar garatutako ideia nagusia(k) laburbildu, eta, bestetik, ondorio batzuk atera.

- Erabiltzen diren **lokailu-juntagailuak** hauek dira: **beraz, hortaz, aurreko guztia laburbilduz, honako ondorioak atera daitezke, amaitzeko...**

Adibidez:

Aurreko guztia laburbilduz, zera esan daiteke: *tresna erakargarria eta probetxugarria da telebista egoki erabiltzen jakinez gero. Ondorioz, zure esku dago programak eta orduak ondo aukeratzea. Gogoratu, beraz: telemandoak telebista itzaltzeko ere balio du.*

IRITZI TESTUA

TESIA-ANTITESIA-SINTESIA da kazetariak iritzi artikuluetan maiz erabiltzen duten egitura. Hona hemen bi testu-eredu eta beroien egituraketaren hausnarketaxoa, zuk hurrengoan paralelo bat egin dezazun beste gairen batekin.

1-TELEBISTAZ

“Caja tonta” izengoitiz bataiatu zuen azkar ustekoren batek. Gero, sinistarazi nahi izan digute bera tresna tontoa izarteaz gain, ikusten dugunok ere tontotu egiten gaituela. Irizpide horiek hausnartuz bizi izan da azken urte mordo honetan modernotik edo irakurritik pittin bat zuen oro, moderno eta irakurri plantak egiten zituen hura bizi izan den bezalaxe.

Antzerkiak gure espiritua (kritikoa, alegia) lantzeko balio zuen, zein eta obra kostunbrista zaharkitu hutsal horietakoa ez zen. Zineak beste hainbeste, kritikoren bati halako pelikula komertziala zela esatea bururatzen ez bazitzaion. Telebista, ordea, tontogilea zen, espirtu kritikoa landu ordez deuseztu egiten zuen aparailu arbuaiatua. Izate goreneko idazle, intelektual, politiko edo kirolariek edozein elkarrizketatan esango dizute, galdetu ala ez galdetu, eurek telebista ikusteko ohiturarik ez dutela, programa jakinen bat edo bestek baino ez dituela erakartzen. Eta harrotasunez esaten dute behiala berri baina orain edozein arazo bezain erabilia den topikoa, esate hutsarekin puntuak irabaziko baitituzte.

Gutxietsita ez ezik, gaitzetsita dago gainera. Telebista arraio horrengatik, jendeak gutxiago irakurtzen omen du, haurrei ahaztu egiten omen zaie jolasten, helduok ez bide dugu lehen adina pentsatzeko betarik hartzen, belaunaldien arteko afalondoko elkarrizketa goxo hura galdu egin omen da, antzokiak eta zinemak hustu... Lehen denak hilean bosna liburu irakurri, Kanten filosofia xehetu eta antzerkira biz behin joaten al ziren ba?

Norbaitek esango du neurrian datzala gakoa. Neurria hartu behar zaiola telebistari, benetan interesatzen zaizkigun saioak ikusi eta interesatzen ez zaizkigunak heltzean aparailua itzali eta alde egiten jakin beharra dagoela, haren aurrean tonto-tonto geratu ordez. Horixe neurrian datzala dena! Zurruteroarena pare bat kopa hartu eta planto egitean, erretzailearena paketea botatzean berririk ez erostean, drogatarena beharraren atzaparretan eori aurretik geratzean. Baina zurruteroak, erretzaileak nahiz drogatak nagusiki nahi dugulako gara zurrutero, erretzaile nahiz drogata, teleadikto nagusiki nahi duelako teleadikto den bezalaxe. Batzuentzat plazerra bada zenbait neurri gaintitzea, besteentzat beti izango da txorakeria.

Kontuak kontu, batek baino gehiagok nabarituko zuen telebistaren hutsunea oporraldiotan. Itzultzean harro botako zizuten hamabost egun eman dituztela telebistarik gabe haren faltarik somatzeke. Eta igual pasatu dituzte iluntzeak jokoan asper-asper egin arte edo diskotekan beti antzeko imintzioak eginez edo bati bestearenak eta besterenak bati batere inporta ez zaizkien kontuak elkarri esaten edo gurutzegramak eginez. Hori aberastasuna bada... betoz telebista pribatuak ere badaezpada.

EGITURAKETA

1- Erabiltzen al ditu idazleak ikuspuntu bereko ideiak?
Ez, 2-5 paragrafoak tesiaren aldekoak dira eta 6-7. paragrafoak tesiaren kontrakoak.

2- Zer ideia erabiltzen ditu bere iritzia defendatzeko?

TESIA: *Gero sinistarazi nahi izan digute bera tresna tontoa izateaz gain , ikusten dugunok ere tontotu egiten gaituela (1. paragrafoa).*

TESIAREN ALDEKOAK:

-*Antzerkiak eta zineak espitiru kritikoa lantzeko baliagarriak (2. paragrafoa).*

-*Telebista ikusi bai, baina modu selektibo batean (3. paragrafoa).*

-*Beste jarduera intelektual batzuk eragotzi, oztopatu (4. paragrafoa).*

3- Zer ideia erabiltzen ditu bere iritzia kontra?

Gakoa neurrian omen badatza ere, norberaren erabakia da (5. paragrafoa).

Telebistaren hutsunea nabaritu eta ez ikustearren, asper-asper eginda eman oporraldia (6. paragrafoko lehenengo 3 lerroak).

4- Agertzen al da ondorioa testuan? Hala ez balitz, zein jarriko zenuke zuk?

Gutxi gorabeherakoa, ez oso argia. Testuan zehar ematen da. Bat aukeratuz gero, 6. paragrafoaren azken esaldia.

5- Ideiez gain, erabiltzen al du idazleak besterik bere iritzia azaltzeko?

Tonu ironikoa. Horrexek laguntzen dio bere iritzia argi adierazten.

2- ADIERAZPEN ASKATASUNA vs KOMUNIKABIDEEN INDARRA

Ez dut inoiz oso argi izan zein den komunikabideen papera gure gizartean, besteak beste, pentsatzen jarri izan naizenetan, ematen duen baino askoz ere konplexuagoa den ondorioa heldu naizelako. Edozein kasutan, badirudi argi dagoela edozein kazetarik tirabira bat izan behar duela betiko: "Adierazpen askatasuna bai, baina norainokoa?".

Munduak orain arte ezagutu dituen errejimen politikoaren artean bat baino gehiago izan da askatasun hau mugitzearen aldekoa, eta botere politikoaz baliatu izan dira herri xumeari hel zekiokoen (eta hel dakiokoen) informazioa kontrolatzeko. Ez dirudi, ordea, hau demokraziaren ezaugarri denik.

Argi ikusten dut inork ez duela jakin behar diren hainbat eta hainbat gauza ezkutatzeko eskubiderik, hau da, kargu politikoa izateak ez lioke inori eman beharko, gehienon ez jakinkeria zabaltzeko bidea. Alde honetatik, adierazpen askatasunak erabatekoa izan beharko luke. Argi ikusten dut, era berean, nik eta edozein kazetarik egoki iruditzen zaiona esateko eskubidea daukala. Hots, komunikabideak baliagarriak izan behar zaizkigu gure arteko

komunikazioa gara dadin, baita gure iritzirako onargarriak ez diren gauzak, ekintzak... eta zernahi gauza salatzeke ere.

Hirugarrenez, argi ikusten dut gure gizarteak eta gizakiak berak *leader* antzekoak behar dituela aurrera egingo badu; esan nahi baita, gizarteak iritzi-sortzaileak behar dituela gatazkatsuak izan daitezkeen auziei argia emateko.

Baina, esandakoa gorabehera, ez dut hain argi ikusten demokrazia batean noraino hel daitezkeen kazetari batek eman dezakeen informazioa. Non hasten da pertsonaia publikoaren intimitatea eta non informaziorako eskubidea eta beharra? Esaterako, Lady Di hil zenean, beharrezkoak al ziren hil berri zelarik atera zitzaizkion argazkiak? Edota, baliagarria al zaigu "El Mundo" egunkaria irakurtzeko, beronen zuzendari nagusiak dituen sexu-desbiazioak ezagutzea?

Era berean, ez dut hain argi ikusten informazio guztiak mass media izeneko horietara heltzeko eskubidea daukanik. Adibidez, kontu lezake kazetari batek beste pertsona baten inguruko zerbait, informazio hori erabilia hirugarren lagun batek hil badezake artikulua horren subjektua? Argi dago ezetz.

Azkenik, ez dut hain argi ikusten iritzi-sortzaileen papera. Onartzen dut askorentzat, (eta agian baita neuretzat ere) ezinbestekoak direla gure gizartean. Baina, ez al da posible iritzi-sortzaile horiek botereak zuzenduak izatea eta, beraz, oinarritzat jotzen den adierazpen-askatasuna kontrolerako tresna bihurtzea?

Honengatik guztiarengatik esan dut hasieran auzi hau ematen duen baino konplexuagoa dela. Azken finean, gizakiaren on egite horretan datza dena; alegia, on egin nahi bada, ez da ezer gertatzen; kontrakoa gertatzen denean, ordea, bai, kasu horietan entzutekoak eta entzun behar ez direnak entzungo ditugu.

EGITURAKETA

- 1- Zer testu-motaren aurrean zaude, hots, argudiozkoa al da? Narratiboa al da?... Argudiozkoa.
- 2- Zehaztu, zer testu-era irakurri duzu? Iritzi-artikulua, bertan iritzia agertzen zaigulako.
- 3- Zein da testu honen egitura?
- 4

TESIA: 1.paragrafoan agertzen da. Testuaren ideia nagusia azken esaldian agertzen da: "*Adierazpen-askatasuna bai, baina norainokoa?*".

TESIAREN ARRAZOIKETA: 2-5 paragrafoak. Bertan hurrengo ideia hauek azaltzen dira:

- a) 2.paragrafoa: "*Zenbait errejimen politiko adierazpen-askatasunaren kontra azaldu da; ez dirudi demokraziaren ezaugarria denik*".
- b) 3.paragrafoa: "*Edozein kazetarik, egoki iruditzen zaiona esateko eskubidea dauka*".
- c) 4.paragrafoa: "*Komunikabideek baliagarriak izan behar dute gure arteko komunikazioa garatzeko, baita zernahi gauza... salatzeke ere*".

d) 5.paragrafoa: *"Gizarteak leaderrak behar ditu, iritzia sortzeko ata auzietan argia emateko"*.

ANTITESIA (kontrargumentazioa): 6-8 paragrafoak. Bertan hurrengoideak azaltzen dira:

a) 6.paragrafoa: *"Non hasten da pertsonaia publikoaren intimitatea eta non informaziorako eskubidea?"*.

b) 7.paragrafoa: *"Informazioa neurtu egin behar da"* , planteatzen den galderan utzitako ideia da).

c) 8.paragrafoa: *"Iritzi-sortzailearen papera botereak zuzendua ote..."*.

SINTESIA (ondorioa): 9.paragrafoa: *"... auzi hau*

5- Zein testu-antolatzaile erabiltzen ditu idazleak egitura hori gauzatzeko?

ARRAZOIAK GEHITZEKO: *era berean, hirugarrenez, azkenik.*

ARRAZOIAK KONTRAJARTZEKO: *edozein kasutan, ordea, gorabehera, baina.*

ARGIBIDEAK EMATEKO: *hau da, alde honetatik, hots, esan nahi baita, adibidez, alegia.*

KONKLUSIORAKO: *beraz, honengatik guztiagatik.*

("Igara- "Nire ustez..." HEOK 3.maila, HABE)

Krisia eta energia (Zikloetarako Sarbidea 2009)

Ekonomia krisiaren eraginez, gas natural eta petrolioaren prezioek goia jo zuten 2008ko udan. Udatik hona, petrolioaren prezioa %67 murriztu da, eta gas naturalarena %60. Baina jarraitu beharreko **aldagaia** ez da salneurria. Benetako **gakoa** ekoizpen maila da, bereziki munduko petrolio ekoizpena.

Benetan gertatzen ari dena hobeto ulertzeko, oso kontutan hartzekoa da OECDren morroi den Nazioarteko Energia Erakundeak (IEA) azken hamarkadan burutzen ari den ziaboga. IEAk 2030erako aurreikuspen nagusiak plazaratu ditu (...) Etorkizuneko joera argia da: prezioen gorabeherak hegazkortasun handiarekin, alde batetik; eta petrolio ekoizpenaren gainbehera, bestetik. Izan ere, IEAk diagnosi argia dauka: "Munduko energia sistema **bidegurutzean** dago. Energia hornikuntza eta kontsumo joerak mundu mailan argi eta garbi sostengaezinak dira ingurumenaren, ekonomiaren eta gizartearen ikuspuntutik. Baina hori alda daiteke eta horrela izan behar du; oraindik norabidea aldatzeko denbora dago. Erronkak honako hauek dira: alde batetik energia eskuragarri eta fidagarriaren hornikuntza segurtatzea; bestetik, energia hornikuntza sistema, efiziente eta ingurumenaren aldetik onbera den karbono baxuko sistema arinki bilakatzea. Behar duguna energia iraultza da."

Ekonomia hondora doa, baina arazoa ez da ekonomiaren erritmoa moteltzen ari dela. Izan ere, horrela gertatuko balitz naturak benetan eskertuko liguke, moteltzeak CO2 isurketen eta hondakinen pilatzearen moteltzea ekarriko bailituzke, adibidez, baita hainbat natura baliabideren **agorpena** moteltzea ere. Benetako hondamendia krisiari aurre egiteko eta ekonomia berpizteko funtzionatuko ez duten **errezetak** ezartzen saiatzea litzateke.

Herman Daly ekologi ekonomilariak esaten ohi duenez, egungo ekonomia sistema hain handia denez gizarteak ezin du suposatu mugarik gabeko ekosistema batean funtzionatzen duela. Hazkunde ekonomikoa berreskuratzeko neo-keynesismoak proposatzen dituen neurriak ez dute funtzionatuko, benetako arazoa hazkundera bera baita planeta mugatu batean. Eta jada muga pasatu dugu. Aro berria heldu da: ekonomia ekologikoak plazaratzen dituen diagnostikoak eta proposamenak askoz gehiago kontuan hartzeko. Bestalde, nik ez dut modurik ikusten gauzatu behar dugun energia iraultza burutzeko ekimen publiko sendo baten bidez ez bada.

GORKA BUENO

EHUko irakaslea.

1. Testua sorrarazi duen komunikazio egoeraren ezaugarriak deskribatu. Non publikatu da?, nori zuzentzen zaio?, azalpena, narrazioa ala argudiozko testua da? Publikazioaren zein ataletan esperoko zenuke aurkitzea? (1 p.)

Non	
Nori zuzendua	
Era diskurtsiboa	
Atala	

2. Erantzun lerro batean zein den testuaren gaia: (1 p.)

3. Testuan beltzez diren hitzen sinonimo bana idatzi: (1 p.)

aldagaia	
gakoa	
bidegurutzean	
agorpena	
errezetak	

4. Ideia nagusiak adierazi eskema baten ierarkizatuz. (2 p.)

5. Idatzi 20 lerroko testu bat baloreen krisiaz gau egungo munduan.(5 p.)

Kultura opari (Zikloetarako Sarbidea 2010)

Iragarkia burmuina tortura txinatarreko tanten **legez** ari zaigu burezurra zulatzen. Zer esan gura ote dute leloa asmatu zutenek: kultura oparia, mauka, pagotxa dela? Kultura oparitu egin behar dela eta ez erosi? Oparia bada doan jaso beharko genukeela? Eta nork nori oparitu behar dio kultura? Kultura oparitu egin behar da baliobakoa delako, **ezdeusa** delako? Oparitzea erosteari baderitzogu, nork jasotzen du etekina erosten duenak, saltzen duenak, dendara banatzen duenak ala egileak? Elkartasun bete, maitasun bete, bake bete, besarkada bete diren egunotan ez baitugu ezelango banku edo aurrezki kutxen iragarkirik ez ikusi ez entzun dirua opari aldarrikatzen duenik. Kultura opari iragartzen dutenek egunotako kontsumismo materialista itsuari aurka egiteko hautatu dute leloa? Orduan zergatik proposatzen digute 250-300 euro bitarteko **prezioa** duen liburu elektronikoa oparitzea? Kontzertu baterako proposamena, gaztetxe bateko bertso saiorko gonbita, hogeita bost urtean euskarazko antzerkigintzan diharduen taldearen antzezlan berrirako sarrerak, horrenbeste hunkitu gintuen diskoa, gai jakin batekiko ikuspegia aldarazi zigun liburua, geuk sortutako poema... Koloniak, era guztietako arropak, berrikuntzarik berrieneko tramankuluak eta enparauak erosteko amu diren iragarki berberak erabili behar ditugu kultura bihotz duten eskaintzetarako? Behin baino gehiagotan salatu dugu erabat gaitzestekoa dela BMW autoen iragarkietan askatasuna gidatzearekin lotzea edo CAN aurrezki kutxak iraultza berba manipulaztea bere sarea **hedatzeko**. Halan da zeren gurago, genuke kultura eskaintzeko orduan galbahe bera erabiltzea, kulturari balio material hutsa estigmatizatu ez diezaiogun, salerosketarako esklabo **bihur** ez dakigun.

Gotzon Barandiaran

6. Testua sorrarazi duen komunikazio egoeraren ezaugarriak deskribatu. Non publikatu da?, nori zuzentzen zaio?, azalpena, narrazioa ala argudiozko testua da? Publikazioaren zein ataletan esperoko zenuke aurkitzea? (1 p.)

Non	
Nori zuzendua	
Era diskurtsiboa	
Atala	

7. Erantzun lerro batean zein den testuaren gaia: (1 p.)

8. Testuan beltzez diren hitzen sinonimo bana idatzi: (1 p.)

Legez	
Ezdeusa	
Prezioa	
Hedatzeko	
Bihur	

9. Ideia nagusiak adierazi eskema baten ierarkizatuz. (2 p.)

10. Idatzi 20 lerroko testu bat publizitatearen eragina gaur egungo munduan.(5 p.)

Klonazioa dela eta ez dela (Zikloetarako Sarbidea 2011)

Duela hiru urte, aldizkari honexetan giza klonazioaren aldeko iritzi-artikulu bat idatzi nuen, ez bereziki alde nengoelako, aurkakoen argudioak funtsik gabeak iruditzen zitzaizkidalako baizik. Geroztik denborak aurrera egin badu ere, eztabaidak bere horretan dirau. Oraindik ere ez dut inolako asmorik nire burua klonatzeko, baina klonazioaren aurkarien izuikareei susmo txarrak hartzen dizkiet.

Hala ere, klonazioaren aurka dagoen jendearen emana ikusita, hauen arrazoiak zein diren jakiten saiatzen naiz, ez baitut nire buruan eta iritzietan halako federik.

EHUko Zuzenbide eta Giza Genoma Katedrako irakasle den Leire Escajedoren ustez, esaterako, "klonazio terapeutiko" terminoa erabiltzea ez da zuzena. Izan ere, klonazio terapeutikoa eta ugalketarako klonazioa teknika berbera dira, eta ez gauza desberdinak. Garai batean idatzi nuenez, nire ustez teknika da gutxienekoa, eta, horren orde, helburuak eztabaidatu beharko genituzke. Klonazioa, txertaketa, tatuajea edo beste edozein teknika ez zaizkit berez txarrak iruditzen, helburuak jotzen ahal ditut txartzat edo ontzat. Baina hemen, noski, iritzien esparruan gaude, eta nireak ez du irakurleenak edo beste edonorenak baino gehiago balio.

Aipatutako artikuluan klonazioaren aurkako zenbait arrazoi legal eta tekniko ematen dira, baina beste edozein teknika berriren aurrean (in vitro ernalketa, adibidez), arazo tekniko eta legal ugari izan daitezkeen arren, ez da teknika hauen aurka aurrez aurre azaltzen (gaur). Hortaz, zerk egiten du klonazioa hain eztabaidagarri? Leire Escajedo klonazioaren aurka (edo gutxienez, alde ez) egotearen benetako arrazoia ez dirudi artikuluan barrena garatutako argudiotan dagoenik, baizik eta azken esaldian, pasadan, ematen zaigun iritzian. Bertan esaten da, hitzez hitz, klonazioa "naturaren prozesuak **bortxatzen** dituen teknika" dela.

Horrek txundituta utzi nau, eta naturaren prozesuak bortxatzen dituzten eta ez dituzten tekniken arteko mugak zehazten saiatu naiz. Zenbat eta gehiago saiatu, ordea, gero eta **lausoago** ikusten dut dena. Lurpean milioika urtez egon den petrolio 3.000 metroko sakoneratik atera, hura erre, eta planeta oso bateko klima aldatzea natura bortxatzea da?

Bai, agian urrunegi noa, **sofisma** hutsetan erori naiz. Gizakiaz eta terapeutikaz ari ginen. Baina hemen ere galderak **temati** datozkit burura. Hildako baten organoa bizi bati txertatzea natura bortxatzea ote da? Eta zer esan in vitro ernalketaz?

Bistan denez, ez dut inondik inora argi zerk bortxatzen dituen naturaren prozesuak eta zerk ez. Baina uste dut funtsean argudio hori erabiltzen dutela klonazioaren aurka daudenek, agerian ez bada ezkutuan, eta hortik abiatuta eraikitzen dutela beraien arrazonamendu osoa. Oinarrizko **premis**a ordea, nik behintzat ez dut ikusten.

ARTURO ELOSEGI

1. Zein da testuaren helburua? (1 p.)

.....

2. Erantzun: (1 p.)

- a) Testu mota.....
- b) Era diskurtsiboa.....
- c) Non ager daiteke?.....

3. Egiazkoa edo gezurra den adierazi pasarte batekin frogatuz (1 p.)

Kontrako argudiorik ematen ez diotelako, autorea klonazioaren alde azaltzen da.

.....

.....

Naturaren prozesua bortxatzen duen teknika delako baztertzeko Leire Escajedok klonazioa.

.....

.....

Klonazioak, naturaren prozesuan bortxaketa suposatzen duela argi uzten dute teknika honekin bat datozenak eta baita aurka agertzen direnak

.....

.....

4. Sinonimo bana adierazi (1 p.)

Bortxatzea	
Lausoago	
Sofisma	
Temati	
Premisa	

5. Idatzi testuko adibideren bat (1 p.)

Antitesia.....

Teknizismoa.....

Mailegua.....

Hitz eratorria.....

6. Hogei lerrotan garatu gaia " Teknika gutxienekoa da, eta, horren ordean, helburuak eztabaidatu beharko genituzke" (5 p.)

CERA GERNIKA-LUNO

Elikagai mirarigileak (Zikloetarako Sarbidea, 2012)

Gizadiaren zati bat kezkatan blai bizi da, ez dakielako zer jan beharko lukeen osasunaren onetan. Beste zati handi batek ez du zer janik, bere kezkek ez dira elikagai honen edo bestearen alde egitea, jatea baizik.

Bi mutur horien artean apenas dagoen erdibiderik. Zalantzarik gabe, gu mutur batean gaude, aberatsen muturrean eta Somaliako biztanleak bestean. Gure kezka elikagaiak aukeratzekoan asmatzea da. Edo, zehazkiago, zertan egin kasu elikagai industriari eta horren inguruan sortu diren milaka sasi-adituei, nola bereizi egia eta propaganda, nola jan nahi adina gizendu edo gaixotu gabe.

Egunkari osoa beharko nuke bizitzan zehar ezagutu ditudan mito gezurtatuen zerrenda egiteko. Gogoan dut oliba olioaren kaltegarria zela zioen leloa, arrai zuria urdina baino hobea zela zioena edo ogi zuriaren lehentasuna aldarrikatzen zuena.

Egia da sasoi hartan ez zegoela gure artean hainbeste zalantza jakien inguruan, agian orduan bai geundela gaur desagertu zaigun erdibidean. Zegoena jaten genuen, gure etxeok erosten edo ekoizten zutena eta kezka nagusia ez zen loditasuna, aski jatea baizik. Hain zuzen, horregatik zuen ospea gain-pisuak, lortzen zaila zelako, gutxiren esku zegoelako.

Geroztik, gure inguruan janaria soberan zen neurrian, beste sinesmen batzuk gureganatu ditugu. Edo sineskeriak, joan den astean Europako erakundeek adierazi zigutenez. Eskarmentuak erakusten digu gaurko **sinesmenak**, sarritan, biharko sineskeriak direla. Baina, gaurkoz, egia erakundeek aldarrikatzen dutena da, ez harri azpitik ere sortu diren aditu sinestunek esaten digutena, are gutxiago elikagai industriaren propaganda.

Europako erakundeek esanetan, ez da egia sojak menopausia arintzen laguntzen duenik, ezta bifidoek defentsak indartzen dituztenik ere. Sinesmenak sinesmen, gauza da gaur egun telebistetan ikusten dugun iragarki asko aldatu egingo dela derrigorrez datorren abendutik aurrera, ezingo dutela aldarrikatzen dutena aldarrikatu, legeari kontra egiteko **hautua** egiten ez badute behintzat.

Beste aitzakia batzuk asmatu beharko ditugu gure **grinak** zurrizteko. Zeren gutako gehienok ondo asko baitakigu zer eta nola jan edo edan osasunari kalte ez egiteko. Baina nahiago izaten ditugu mirariak, horien eta zentzu komunaren artean, nahiago mirariak, nahiago guru baten esanak, batez ere sasi-zientziaz **mozorrotuak** badaude.

ARANTZA URRETABIZKAIA

1. Zein da testuaren gaia? (1 p.)

.....

2. Erantzun: (1 p.)

- a) Testu mota.....
- b) Era diskurtsiboa.....
- c) Non argitaratu daiteke?

3. Egiazko edo gezurra den adierazi pasarte batekin frogatuz (1 p.)

Zer eta nola jaten dugunaz zalantza egin dugu betidanik

.....

Sasi-adituei esker bereizten ditugu elikagai industriaren egi eta gezurra

.....

Idazlearen kezkak elikagaiak aukeratzekoan asmatzea da

.....

4. Sinonimo bana idatzi: (1 p.)

sinesmenak	
hautua	
mozorrotuak	
grinak	

5. Idatzi testuko adibideren bat: (1 p.)

Hiperbolea.....

Erlatibozko perpausa.....

Antitesia.....

Lokailu kausala.....

6. Hogei lerrotan garatu gaia "Guk geuk zer eta nola jaten dugunak baino, munduko goseteak kezkatu beharko gintuzke."(5 p.)

CEPA GERWIKAZ LUMO